

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
РЕПУБЛИЧКИ ЗАВОД
МИНИСТАРСТВО
Сектор за уговарање

Република Србија
Републички завод за статистику

Овај пројекат је финансиран
средствима Европске уније и
Овај пројекат је финансиран
средствима Европске уније и
кофинансиран средствима
Владе Републике Србије

#ЕУ
ЗА ТЕБЕ

#ЕУ
ЗА ТЕБЕ

ЕУ

Попис

ЕУ за развој статистике у Србији

Попис становништва, домаћинстава и станова 2022.

ДЕМОГРАФСКИ ПРОФИЛ МЛАДОГ СТАНОВНИШТВА СРБИЈЕ

Мирјана Девеџић

Универзитет у Београду, Географски факултет,
Одсек за демографију

Анкица Шобот

Институт друштвених наука, Центар за
демографска истраживања

Републички завод за статистику
Милана Ракића 5, Београд, Србија
+381 11 24 12 922
stat@stat.gov.rs

Републички завод за статистику
Милана Ракића 5, Београд, Србија
+381 11 24 12 922
stat@stat.gov.rs

Полазне основе и контекст истраживања

- ДЕМОГРАФСКИ профил (из позиције науке о становништву – population studies)
- Појам младог становништва – контекст истраживања
 - Млади као демографска тема
 - Младо становништво : млади/демографија: социологија/youth studies
- Типично демографске теме и повезивање са темама социолошког карактера које могу бити подржане анализом пописних података
- Попис 2022.

Ко је млад?

- Флексибилност старосних граница
- Кад младост почиње, када се завршава?
 - Између детињства и одраслости
- Старосна група : друштвена група
 - *Детерминисаност омладине као засебне друштвене категорије историјског је карактера, **условљена са појавом и ширењем масовног образовног система**, па тиме и “друштвено признатог економског **статуса издржаваности**”, односно припреме за друштвени статус одраслости, са свим импликацијама овог “статуса чекања” (Прица, 1991)*
- Транзиција у одраслост

Транзиција у одраслост

- Од зависности ка независности
- Промене статуса у различитим областима живота
 - Два колосека: образовање–запошљавање и брак-породица
- Главни догађаји/маркери животног тока који сугеришу престанак младости и улазак у одраслост
 - завршетак школовања
 - запослење
 - склапање брака
 - родитељство
 - самостално становање
- Нема јасног редоследа, неповезаност, реверзибилност
- Старосна хетерогеност младих

Старосни распон младог становништва

- Национални и међународни документи
 - Закон о младима (2022) и Стратегија за младе за период од 2022. до 2030 – од навршених 15 до навршених 30 година
 - УН 15-24 (различно у различитим земљама)
 - Базе Евростата и европски документи: 15-29
 - Разна истраживања: од пунолетства до 35
- Транзиција у одраслост у Србији
 - Касна, дуготрајна и сложена – продужена младост
 - Испоштовати старосне границе које ће најбоље детектовати промене
- Избор за истраживања у студији 15-34
 - Доња граница – методолошки разлози
 - Горња граница – најзгуснутији транзициони догађаји након 30.

Задаци истраживања

- Круцијалан сегмент анализе односио се на **кључне сфере одрастања**
- Други сегмент истраживања обухватио је **проблематику која нема значај маркера**, али је мање или више, директно или индиректно **у вези са транзицијом у одраслост**
- Трећи сегмент настојао је да одговори и димензионира **питања социјалног карактера** која се могу детектовати демографским методом
- Посебан аспект истраживања је био у функцији **провере резултата неких претходних инспиративних истраживања**, који су се чинили релевантним за популацију младих

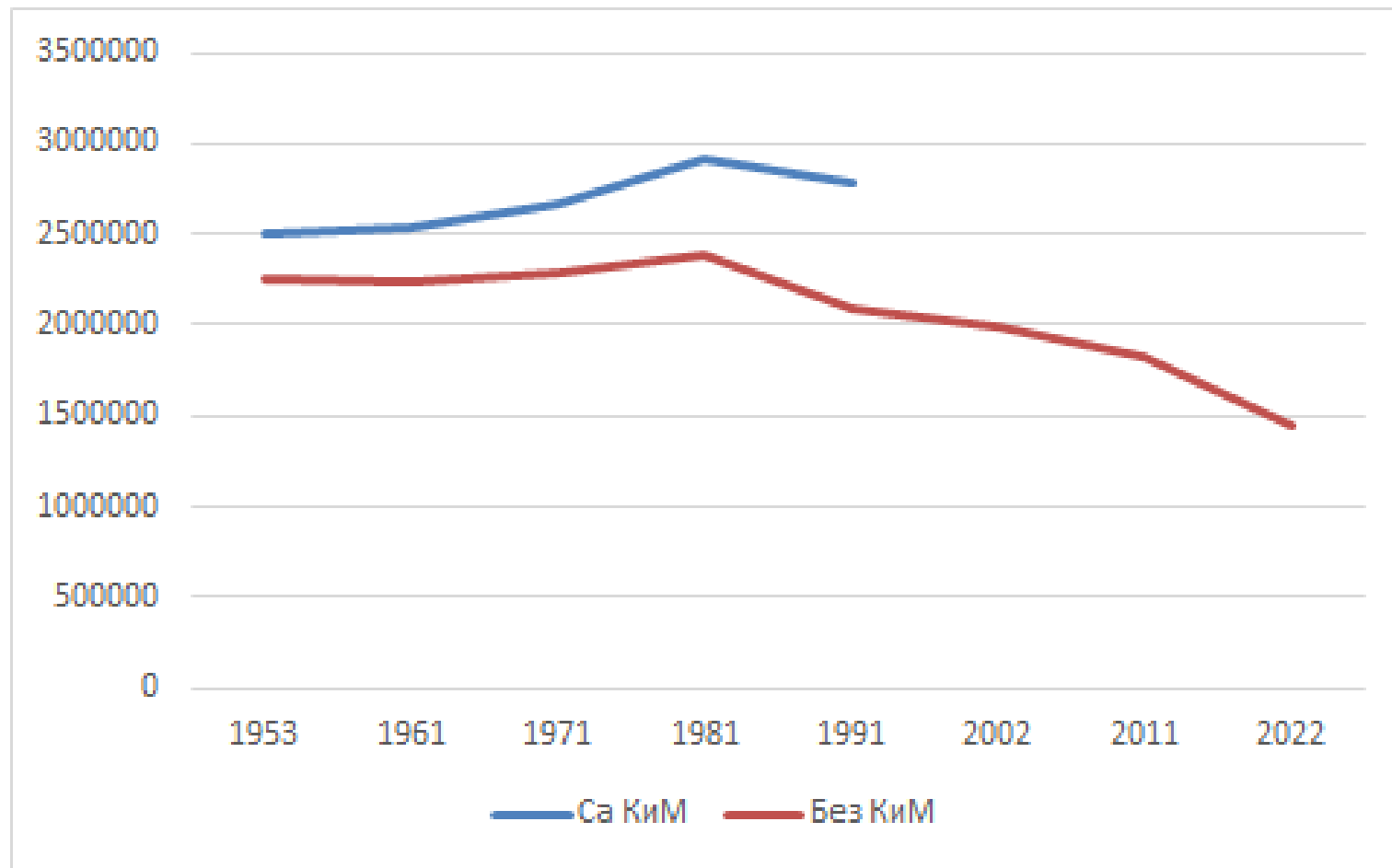
Методологија

- Доследно ослањање на најновији попис и демографски метод
 - Суштинска животна промена – промена модалитета демографског обележја
 - Процењивање домета демографског метода
 - Преиспитивање капацитета пописних података за одређене теме
 - „Зарони“ у податке
- Креирање агенде
- Дескриптивна статистика уз контекстуално тумачење
- Различити територијални нивои, сврсисходни за конкретне теме
- Изузетна хетерогеност, различите старосне подгрупе за различите теме

Садржај

- Динамика и размештај младих
- Старосни састав младог становништва
- Асиметрије полног састава
- Одлагање брака и родитељства
- Фертилитет женског и мушког становништва
- Адолесцентски фертилитет
- С ким живе млади
- Домаћинства и породице
- Напуштање родитељског дома
- Типови породица које су млади формирали
- Миграторне карактеристике
- Образовна достигнућа
- Компјутерска писменост
- Позиција на тржишту рада
- Школовање и економска (не)активност
- Незапосленост младих
- Млади са инвалидитетом
- Млади према националности
- Вероисповест младих

Бројност младих 15-34 године у Србији

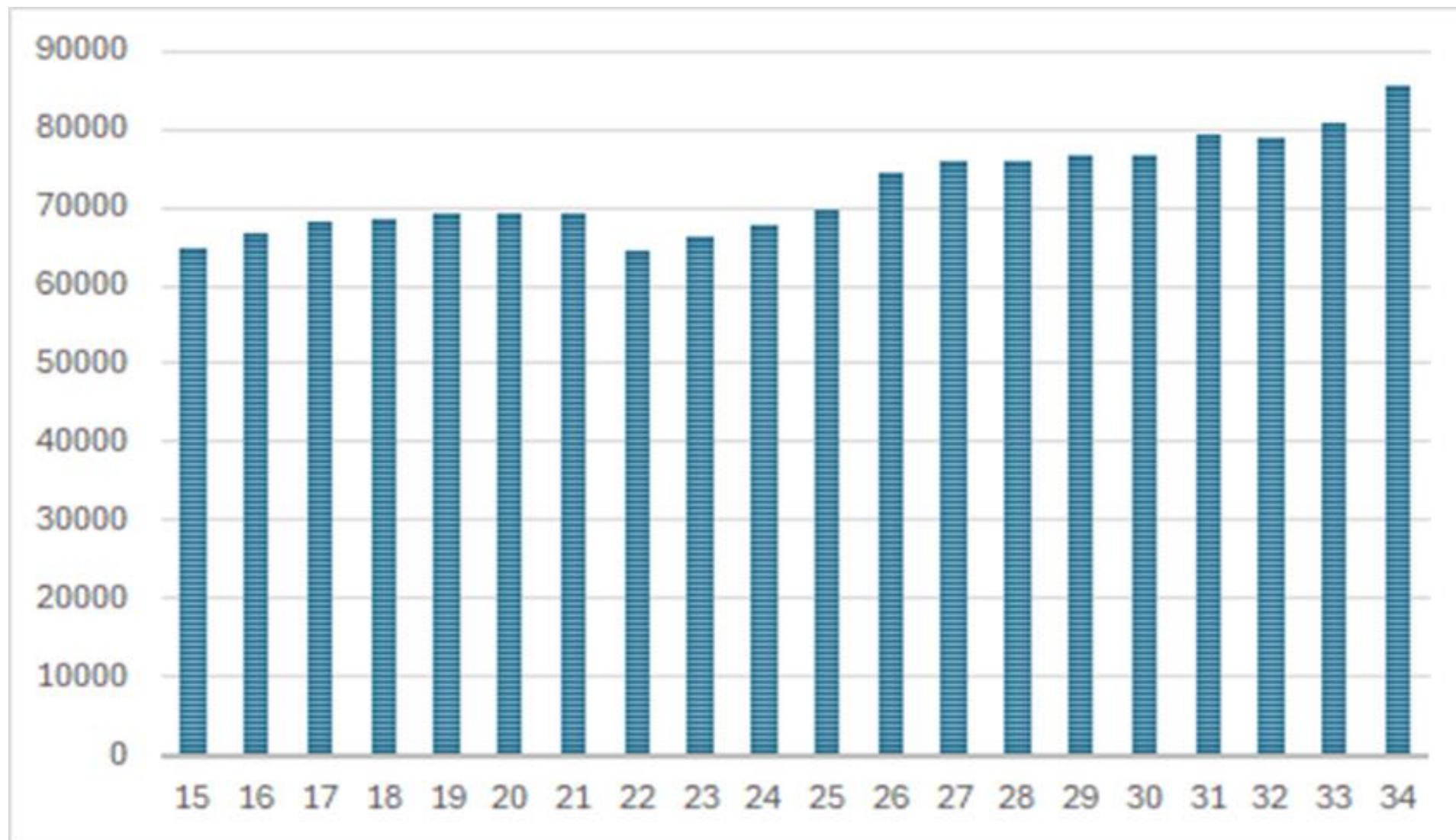
2022. 1 449 196 (21,80%)

2011. 1 818 383 (25,30%)

2002. 1 989 093 (26,53%)

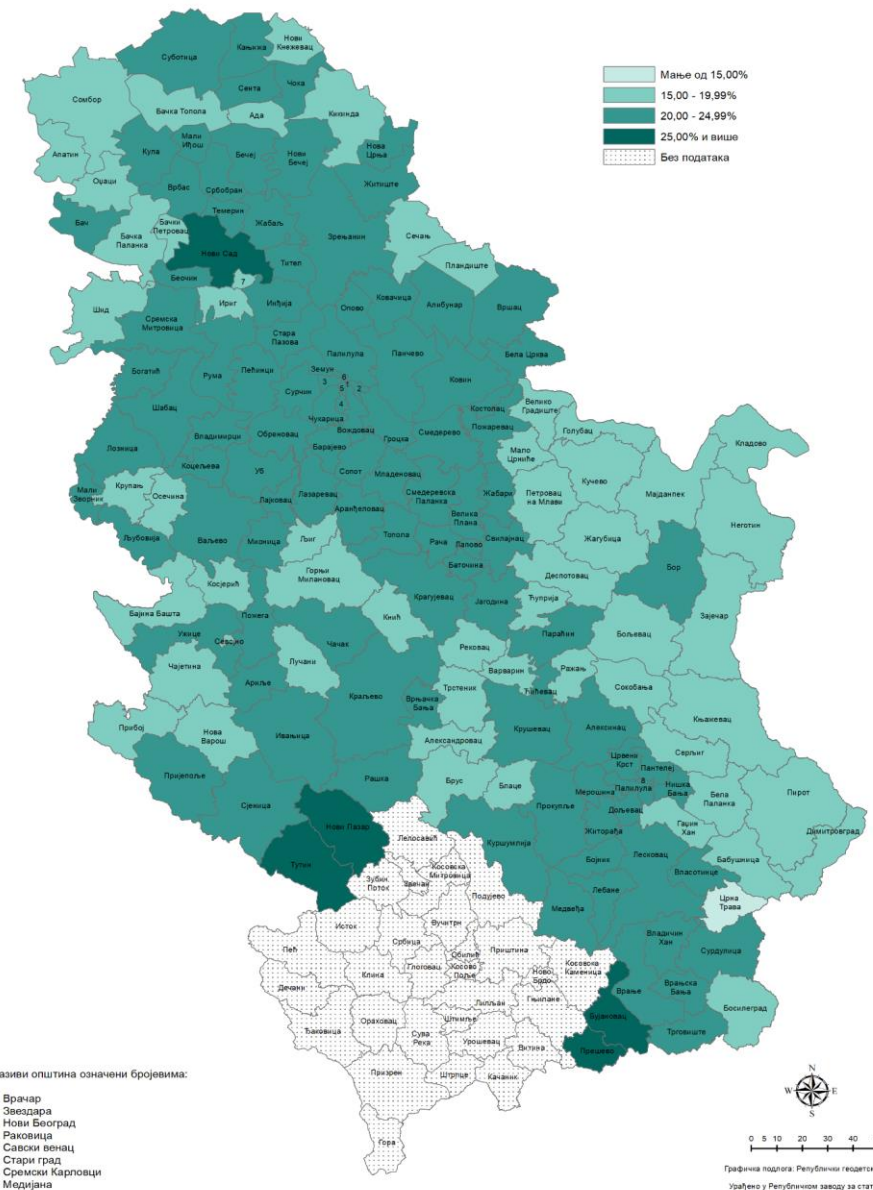
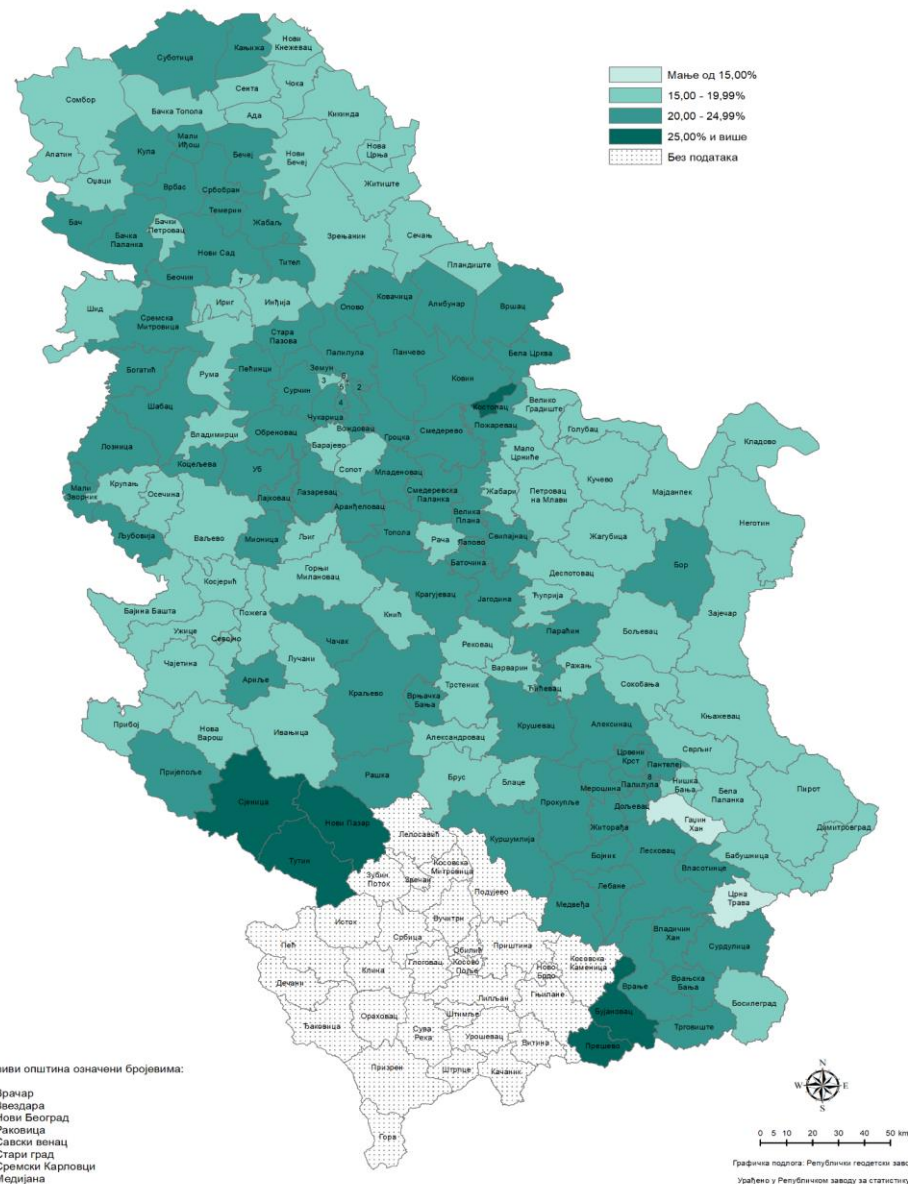
- 63,38% младих у градским насељима
- Удео младих у градским насељима је 22,29%
- Удео младих у осталим насељима је 21,1%

Старосни састав младих

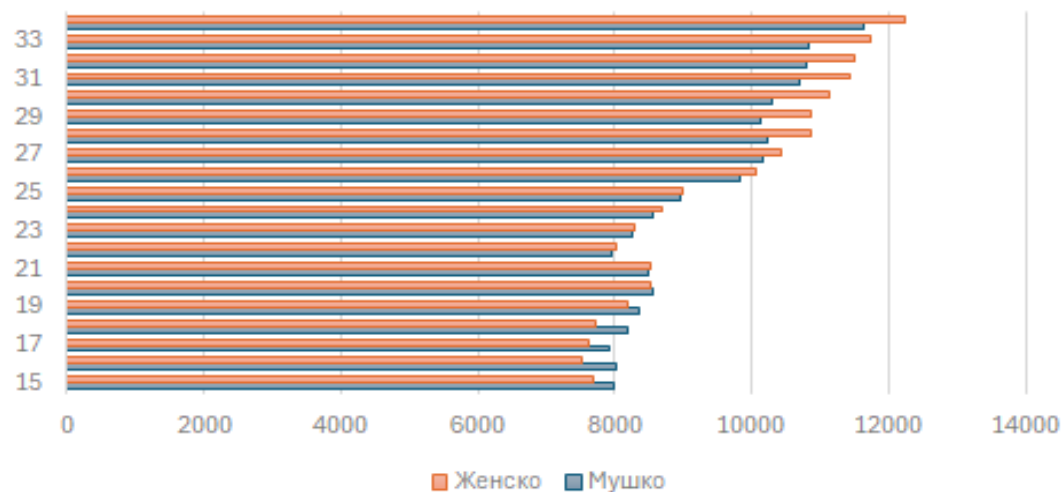
15-29

15-34

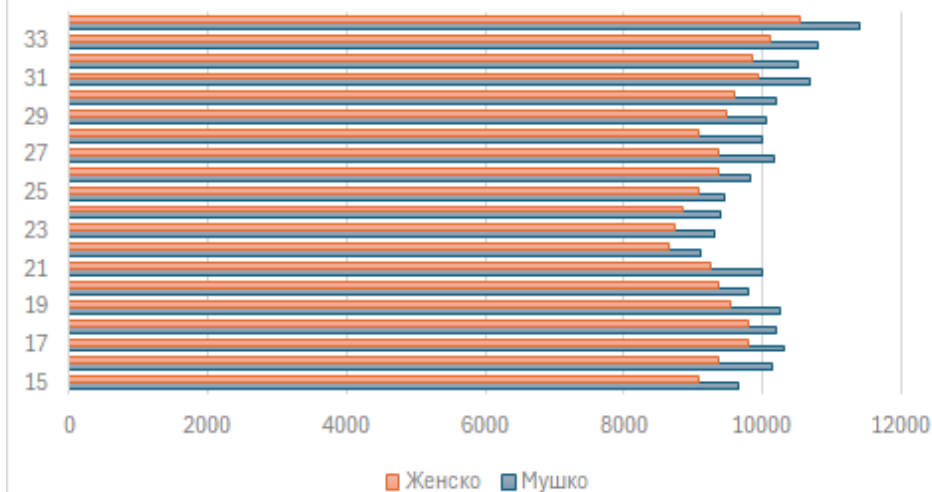

Полни састав

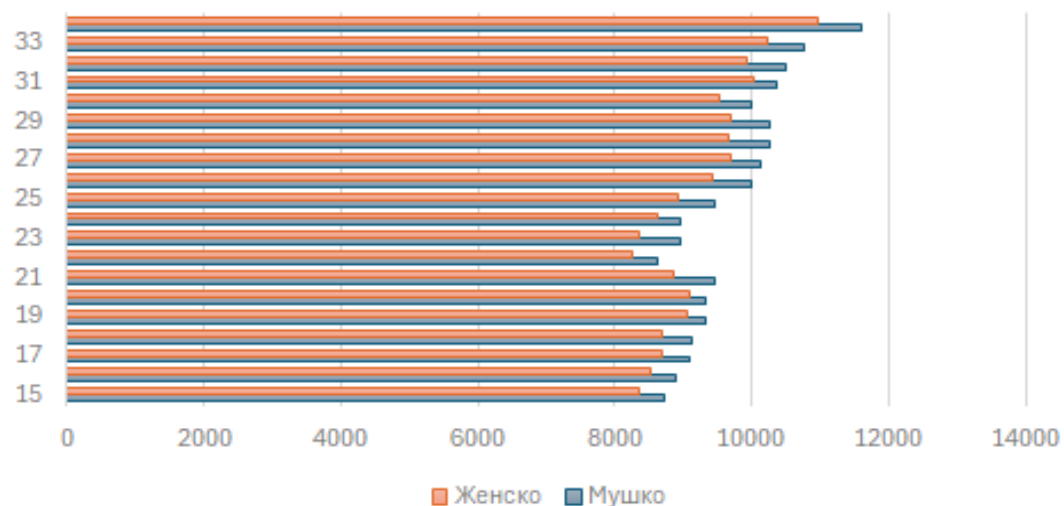
Београдски регион

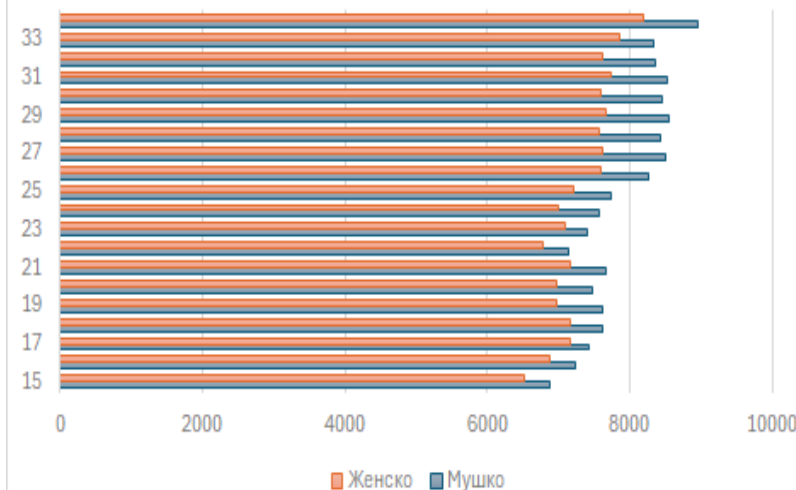
Регион Шумадије и Западне Србије

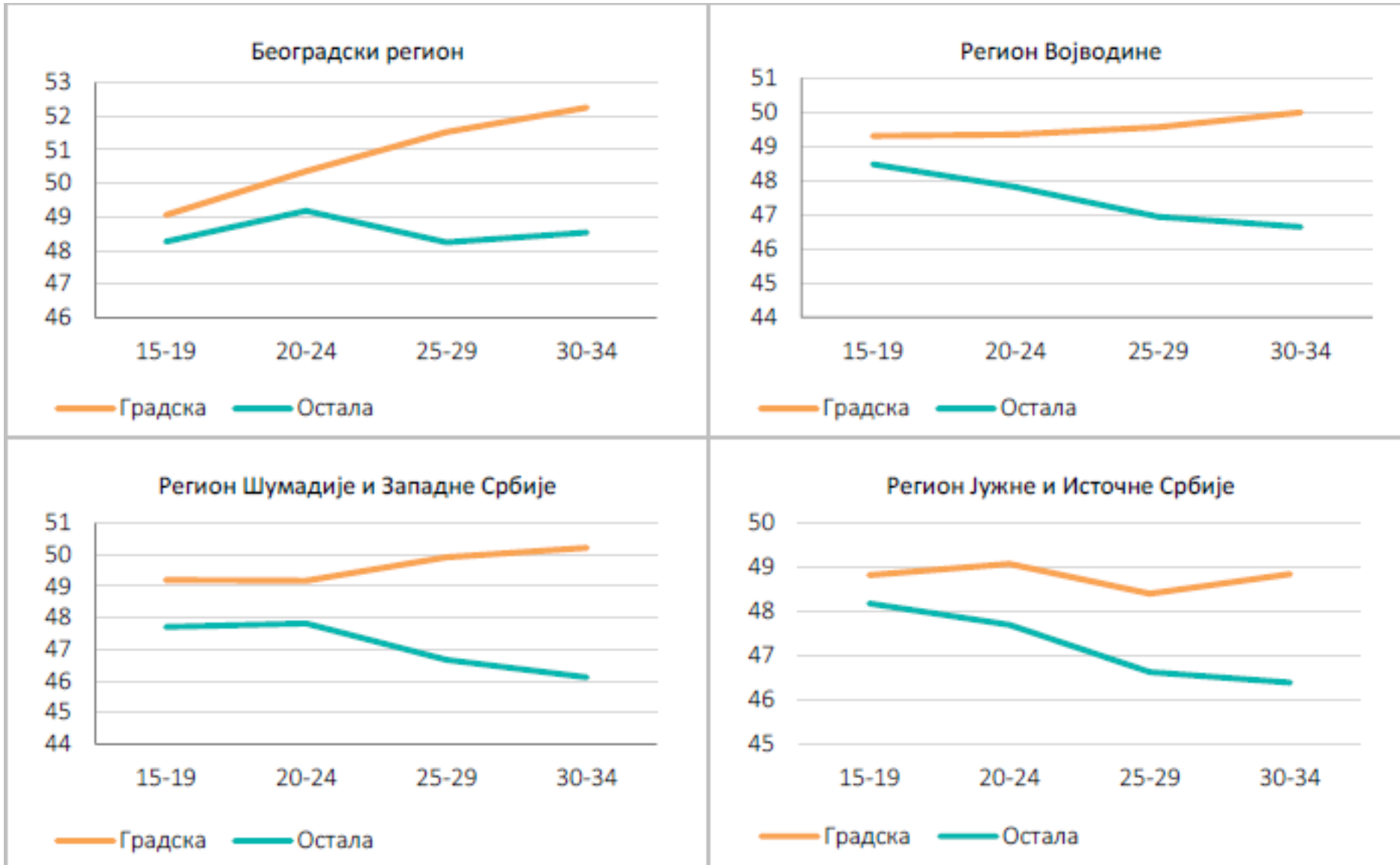
Регион Војводине

Регион Јужне и Источне Србије

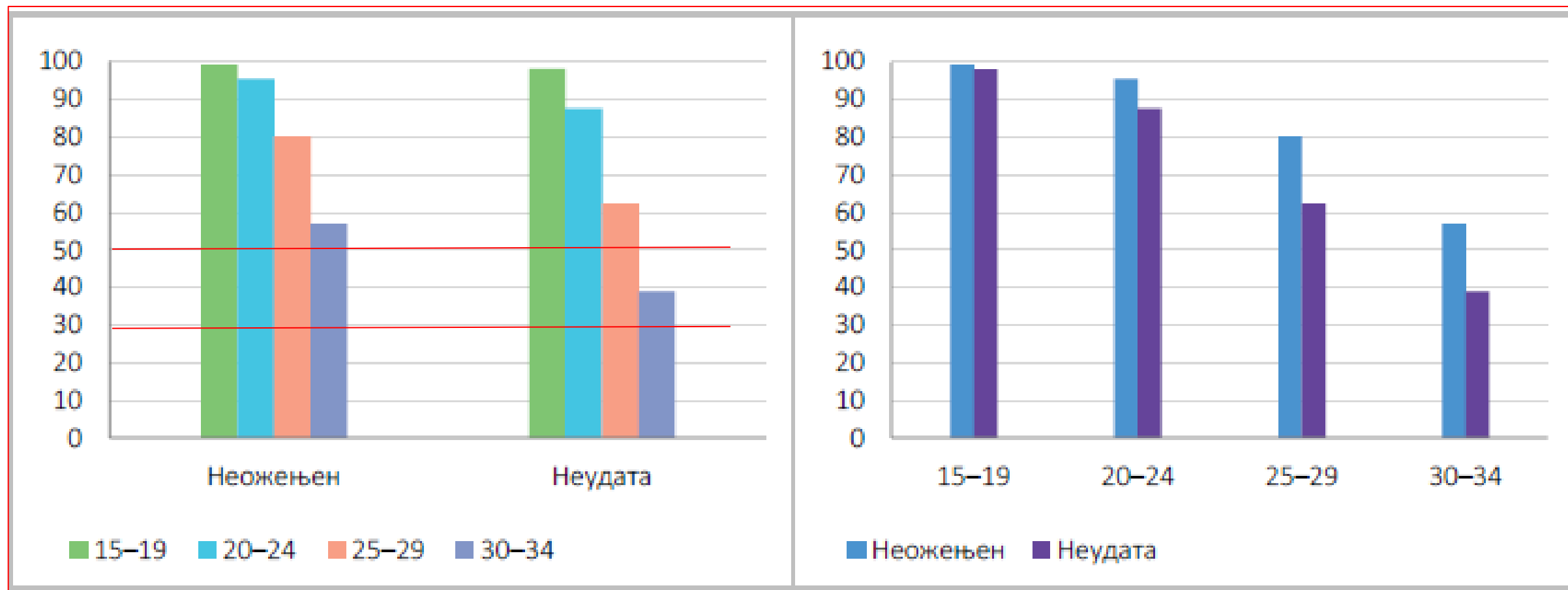
Удео женског становништва у старосним групама младих, по регионима и типу насеља

Одлагање брака и кохабитациони аранжмани

- Старост при склапању брака у пописној 2022. години:
31,5 (м); 28,8(ж)
- Неожењени и неудате
- Дуалност ванбрачних заједница
- Млади који су у браку – одступање од доминантног обрасца
 - Образовање као детерминанта
 - Позиција образовних категорија на тржишту брака, по полу
 - Тип насеља – стил живота
 - Вероисповест – културолошке разлике

Удео младих који нису никада склапали брак, по полу и старости

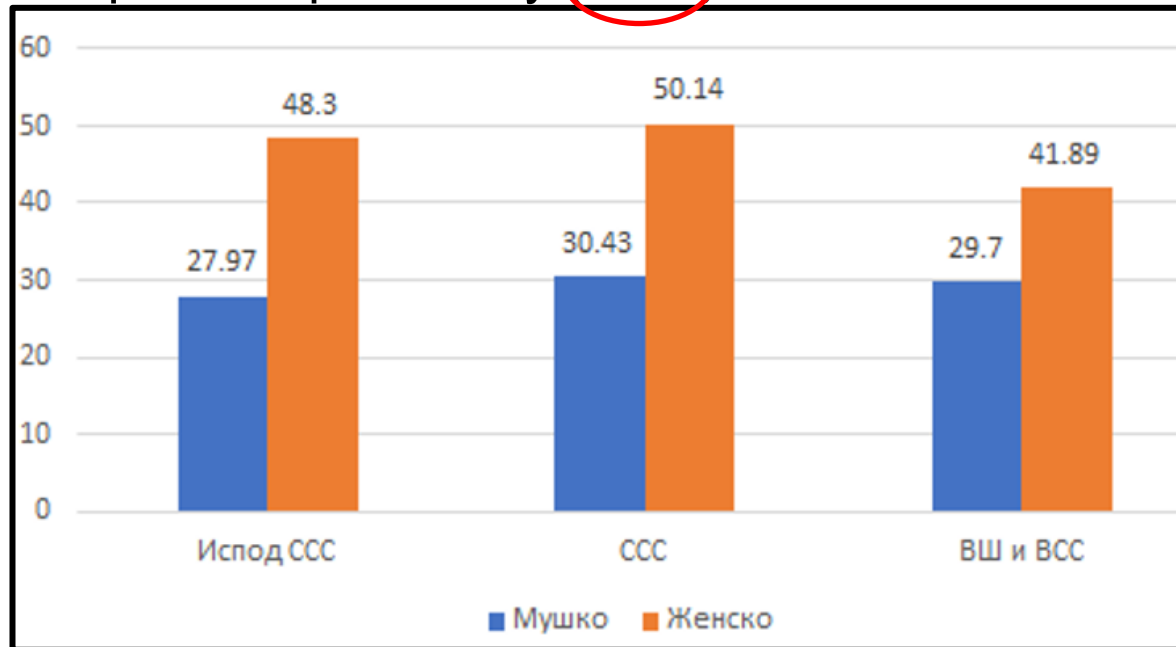
Неожењени и неударате по типу насеља

- Транзиција бржа код женског становништва
- Веће диспропорције у осталим насељима
- Родне улоге

	15-34	15-19	20-24	25-29	30-34
	%				
	Република Србија				
Мушко	81,79	99,15	95,46	80,17	57,03
Женско	70,00	98,05	87,61	62,39	39,02
	Градска насеља				
Мушко	82,45	99,17	96,24	82,05	57,80
Женско	72,12	98,33	90,60	66,98	42,01
	Остала насеља				
Мушко	80,71	99,11	94,22	77,08	55,71
Женско	66,14	97,60	82,51	53,77	32,94

Млади који су у браку

Према образовању (25-34)

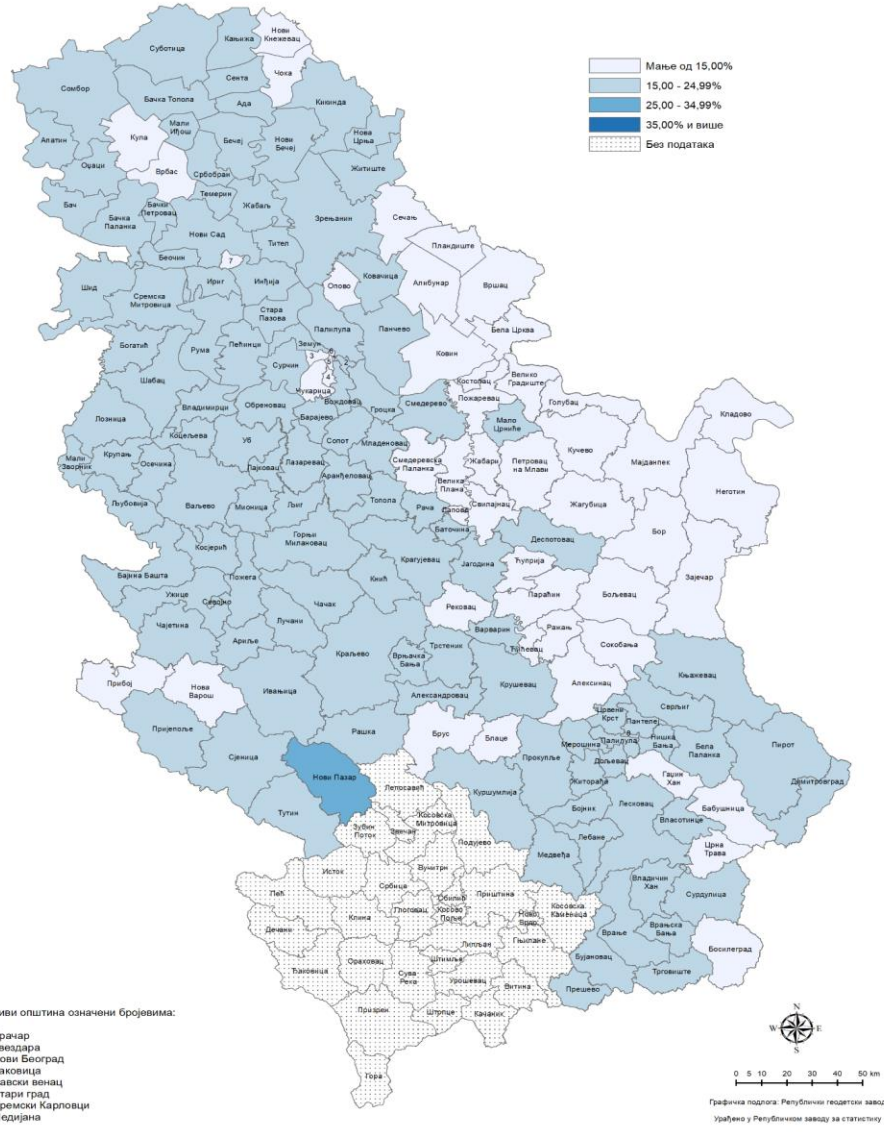
Према типу насеља и регионима

- Омладина из осталих насеља раније улази у брак
- Разлике по типу насеља почињу да се манифестују у старости од 20 до 24 године
- Тек у најстаријој петогодишњој групи урбано-рурални модел варира код мушког становништва, по регионима
- Већа присутност удатих у осталим него у градским насељима у свим старосним стратумима

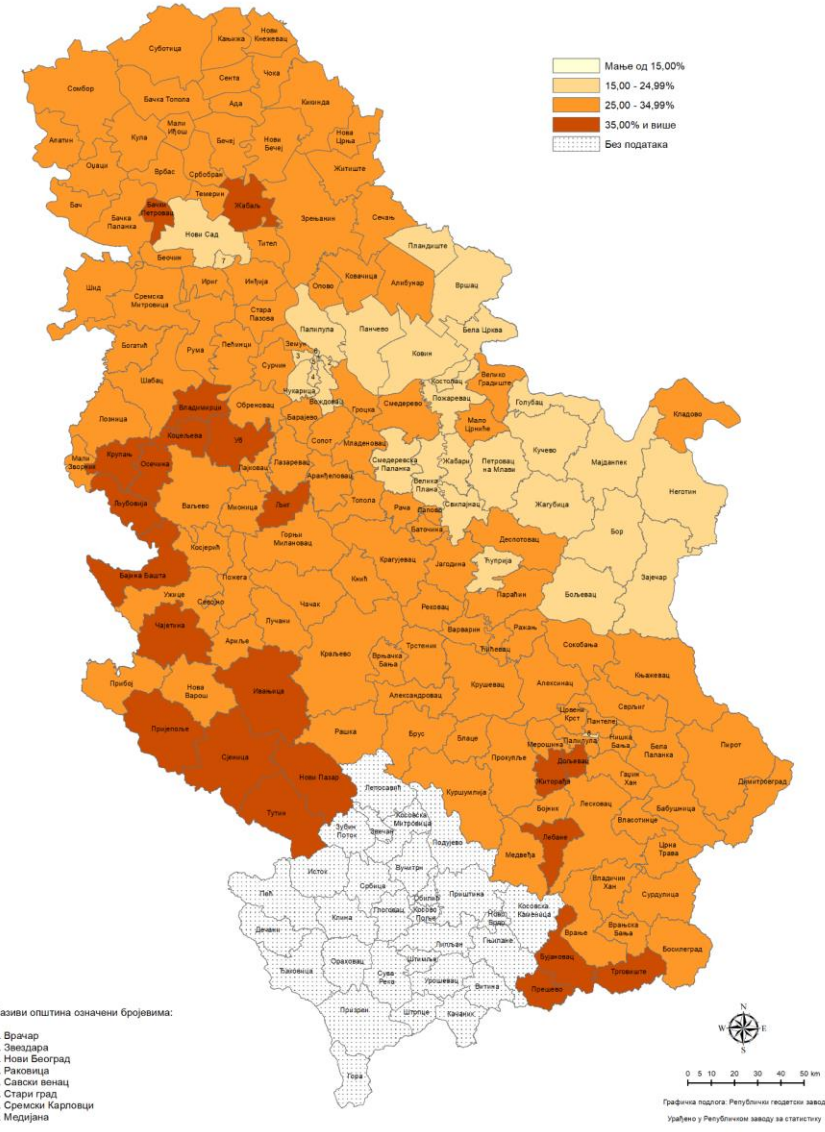
Према вероисповести

	15-19		20-24		25-29		30-34	
	Мушко	Женско	Мушко	Женско	Мушко	Женско	Мушко	Женско
Православна	0,77	1,70	3,72	10,92	18,67	35,36	40,98	57,78
Исламска	1,51	4,22	10,45	25,26	30,67	52,30	52,20	67,53

Удео младих у браку (15-34)

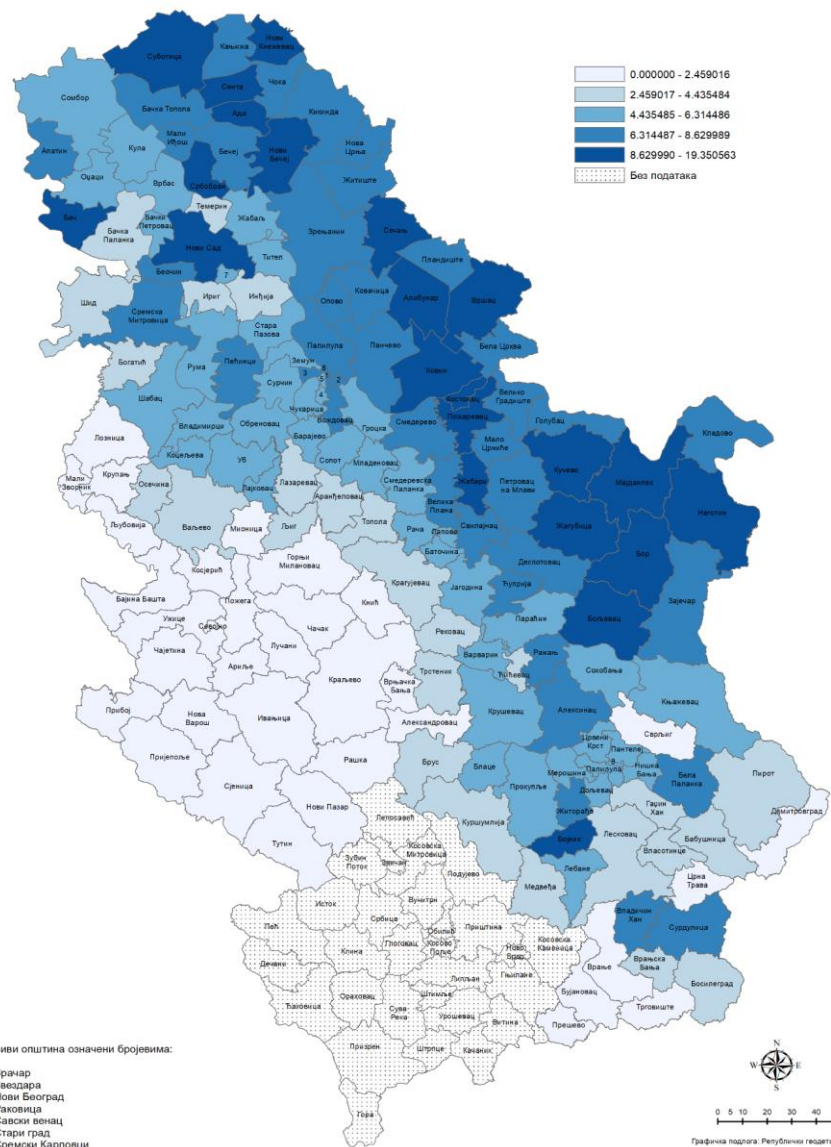

Мушко

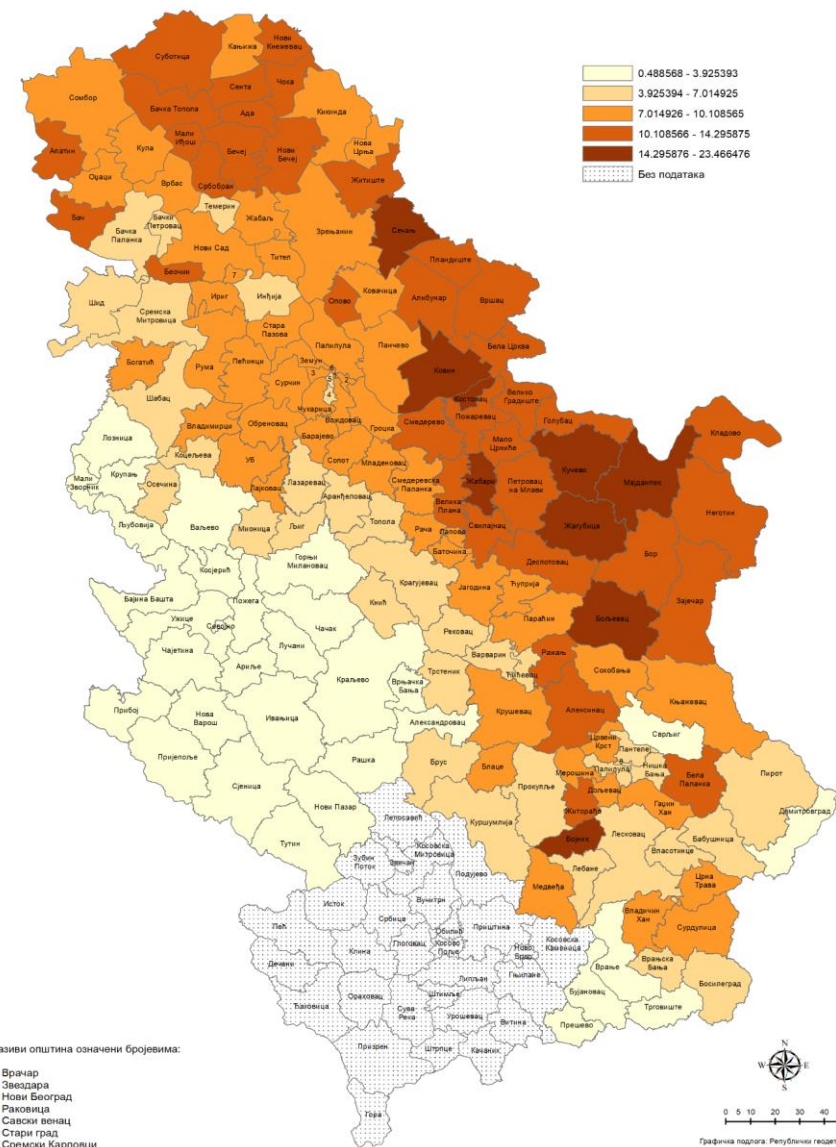

Женско

Удео младих у ванбрачним заједницама (15-34)

Мушко

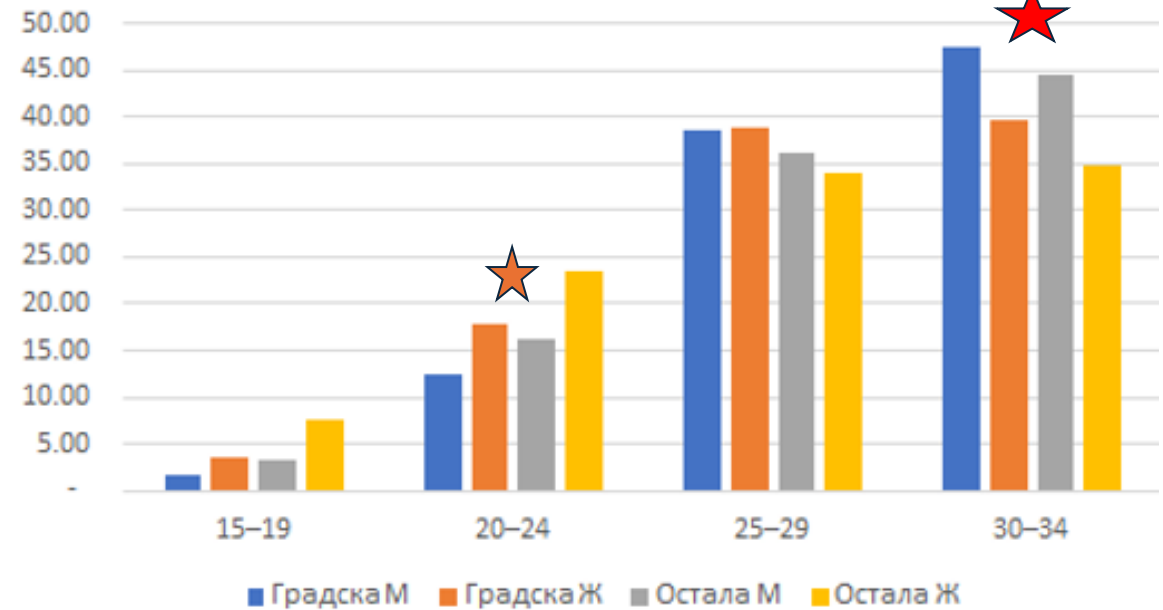

Женско

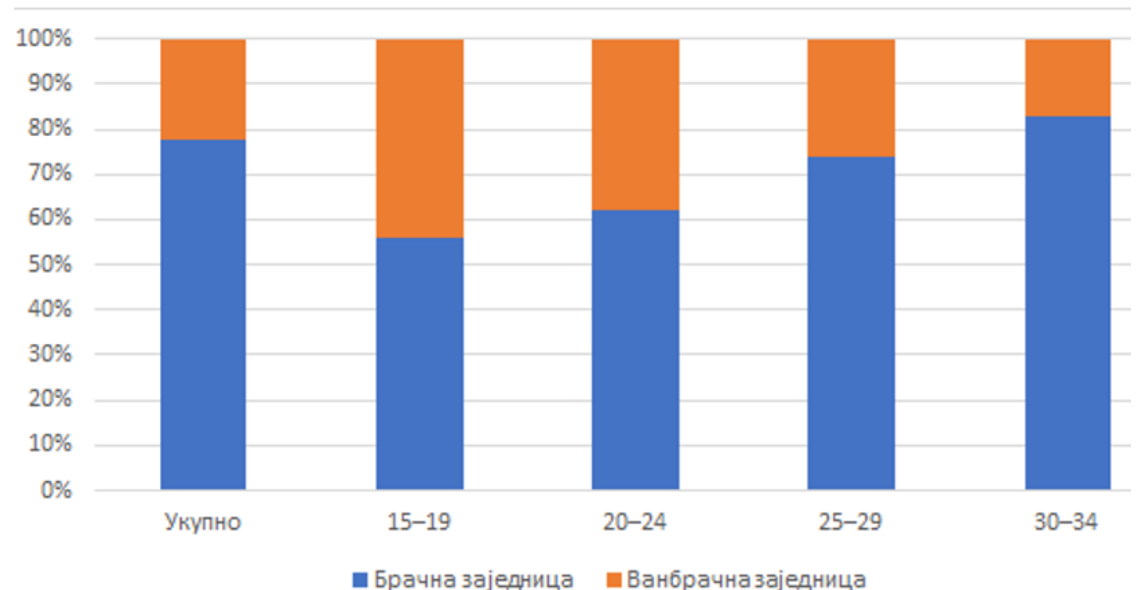
Ванбрачне заједнице

- Колико су ванбрачне заједнице - заједнице младих?
- Највећи пораст код особа 40 +, а код 60 + за скоро 50% (2011-2022)
- Удели лица у ванбрачној заједници до 30. године старости смањени
- Млади (15-34) формирали 34,2% ванбрачних заједница у Србији
- Удео кохабитаната у укупном броју младих је 6,5%
- Већину кохабитација формирају старији од 25 година, пре 25. у њима више учествују жене, а после 25. мушкарци
- Ране кохабитације ромског становништва

Ванбрачне заједнице по старости, полу и типу насеља

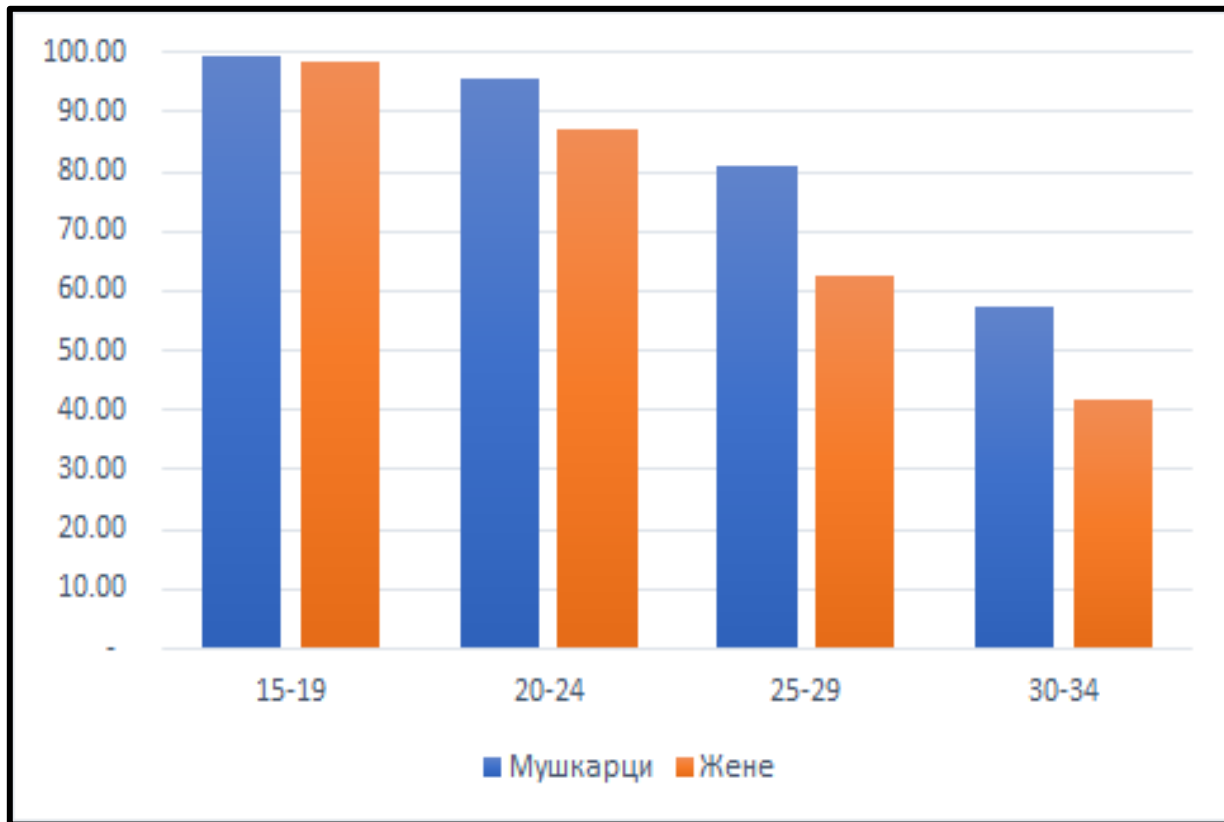

Однос брачног и ванбрачног партнерства по старости

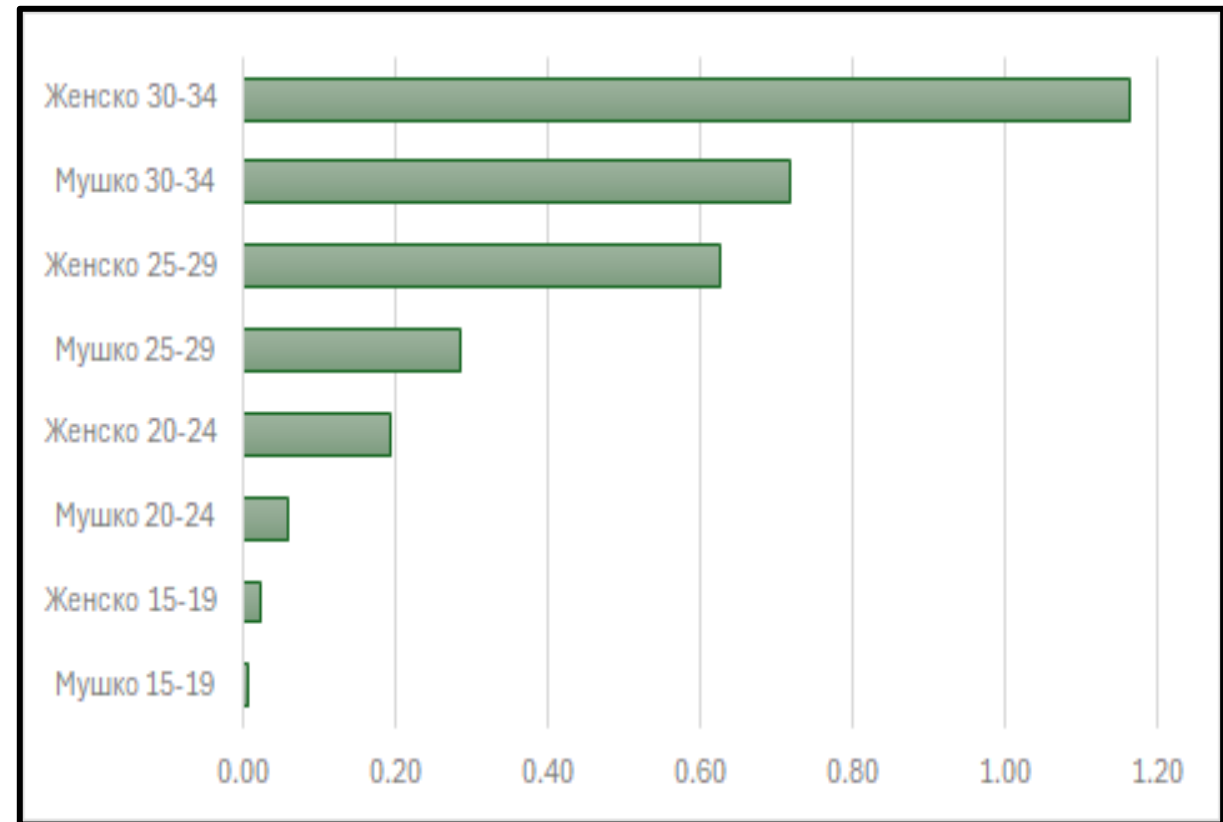

Родитељство младих жена и мушкараца

Млади који нису учествовали у репродукцији,
по полу и старости

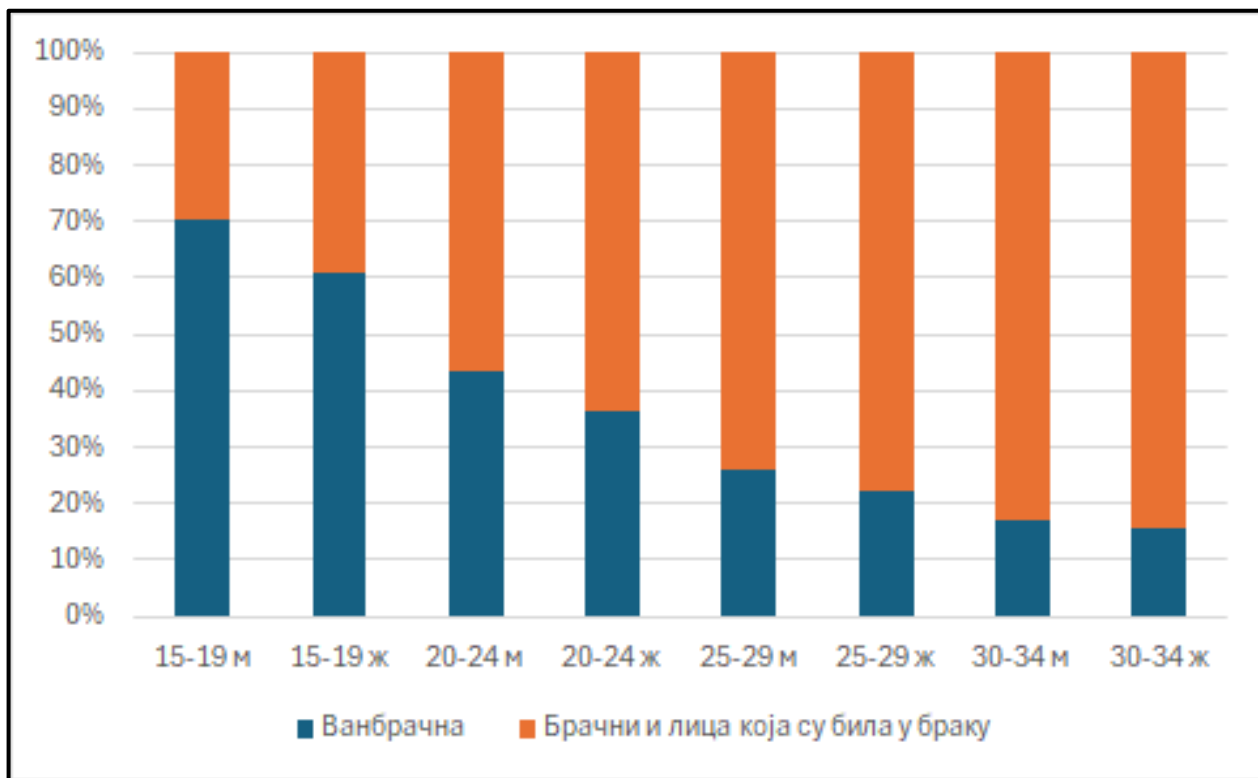

Просечан број деце по старости и полу

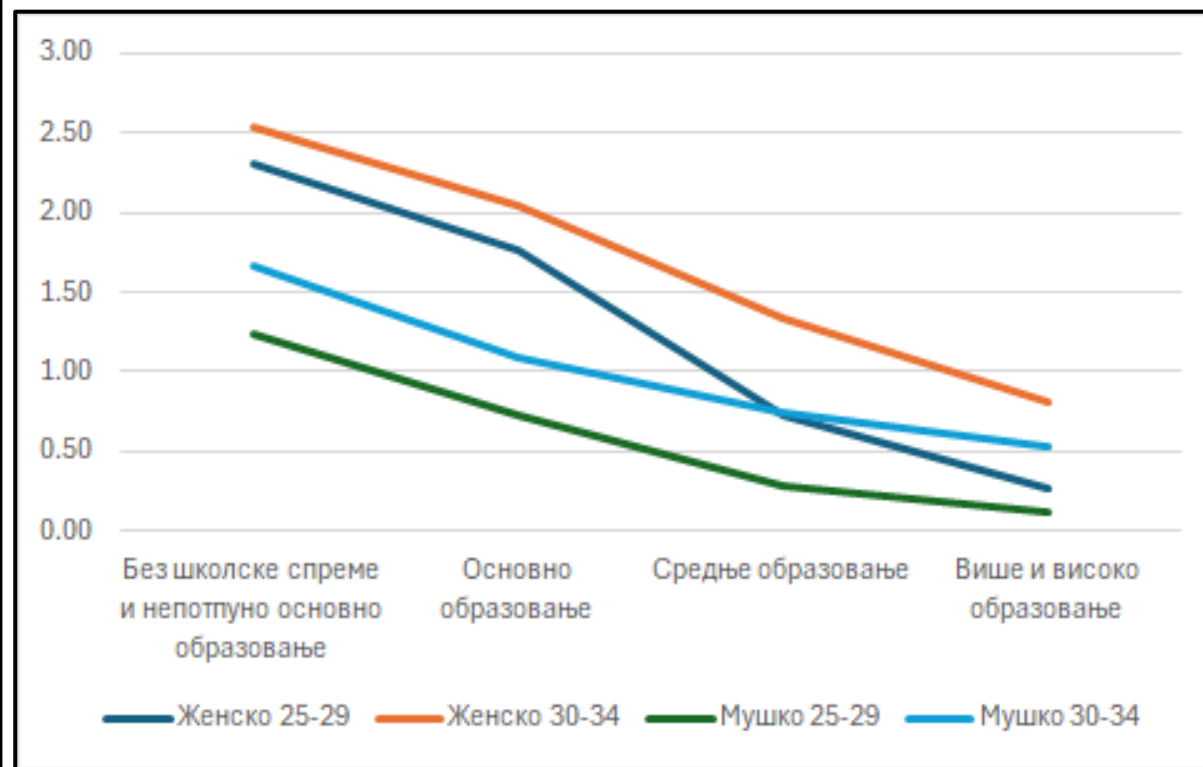

Брачни и образовни аспекти фертилитета младих

Рађања младих ван брака, младих у браку или ранијим браковима, у %

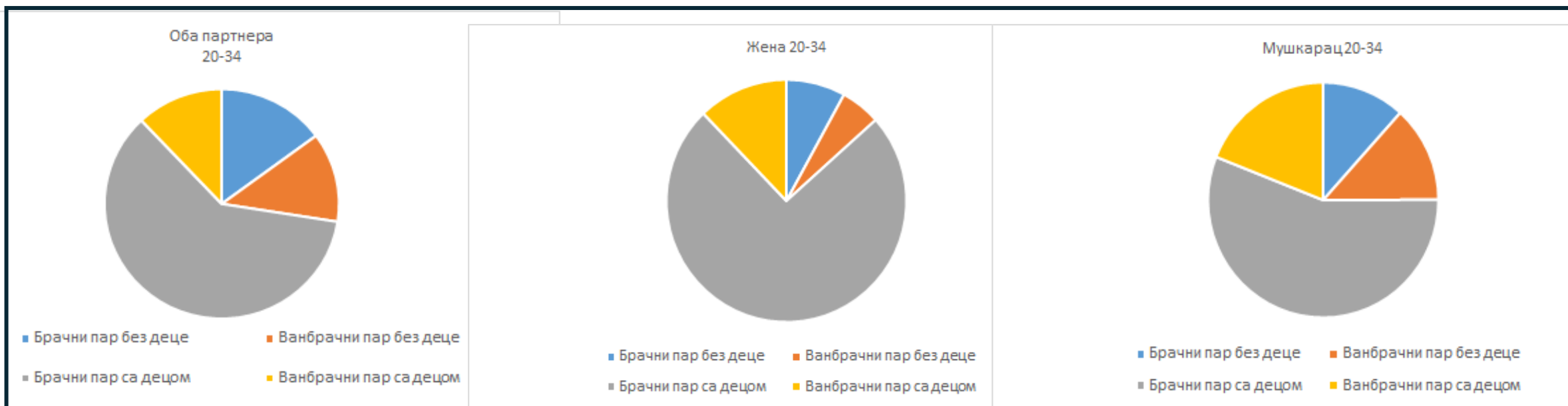

Просечан број деце лица старих **25-34** године, по полу и образовном нивоу

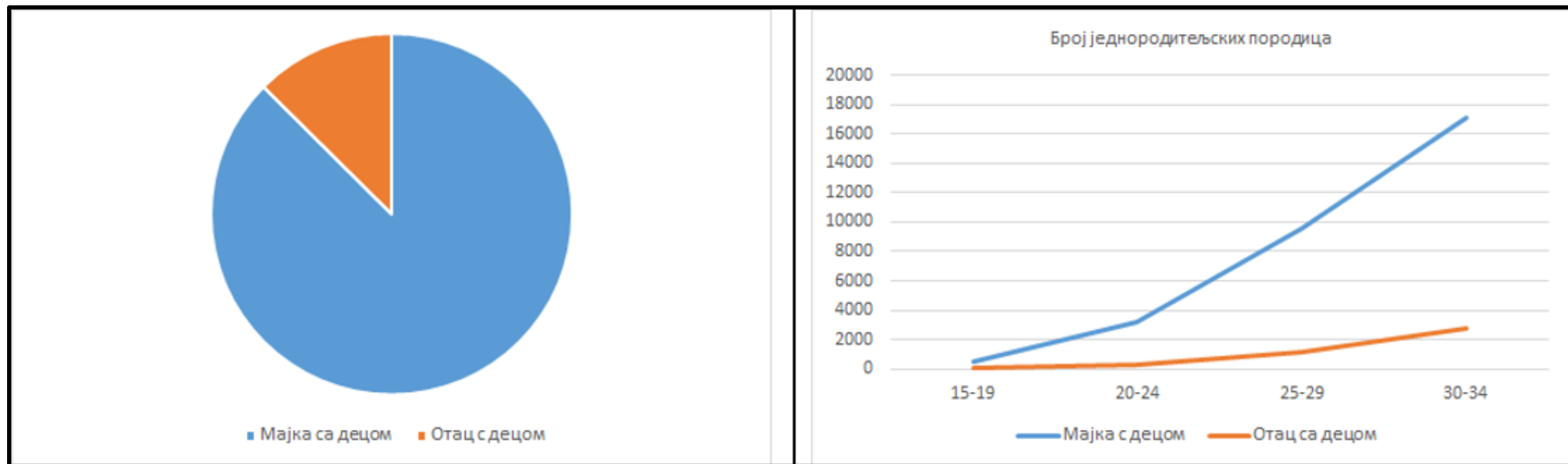

Породице које су формирали млади

Типови породица младих 20-34 године према старосној хомогености/хетерогености

Једнородитељске породице

На путу од родитељске ка сопственој породици

Млади који живе у породицама према положају у породици и старости

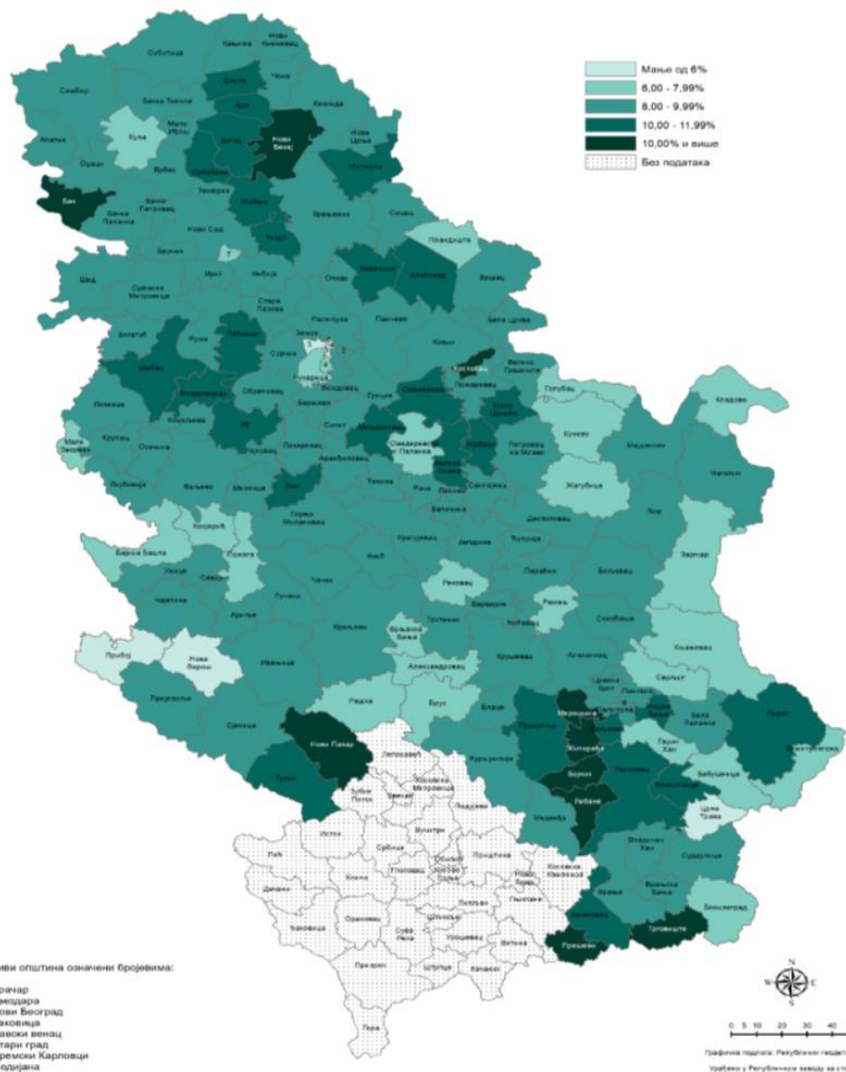
	Укупно		15-19		20-24		25-29		30-34	
	Број	%	Број	%	Број	%	Број	%	Број	%
Положај “одраслог”	417084	32,88	5686	1,78	40949	14,07	134616	43,01	235833	68,15
Положај детета	851535	67,12	312923	98,22	250038	85,93	178380	56,99	110194	31,85

Однос мушког и женског младог становништва које живи са родитељима и има статус детета, по старости, у %

	Укупно	15-19	20-24	25-29	30-34
Мушко	56,50	51,93	54,70	60,82	66,55
Женско	43,50	48,07	45,30	39,18	33,45

Територијална дистрибуција породица младих 25-34 године

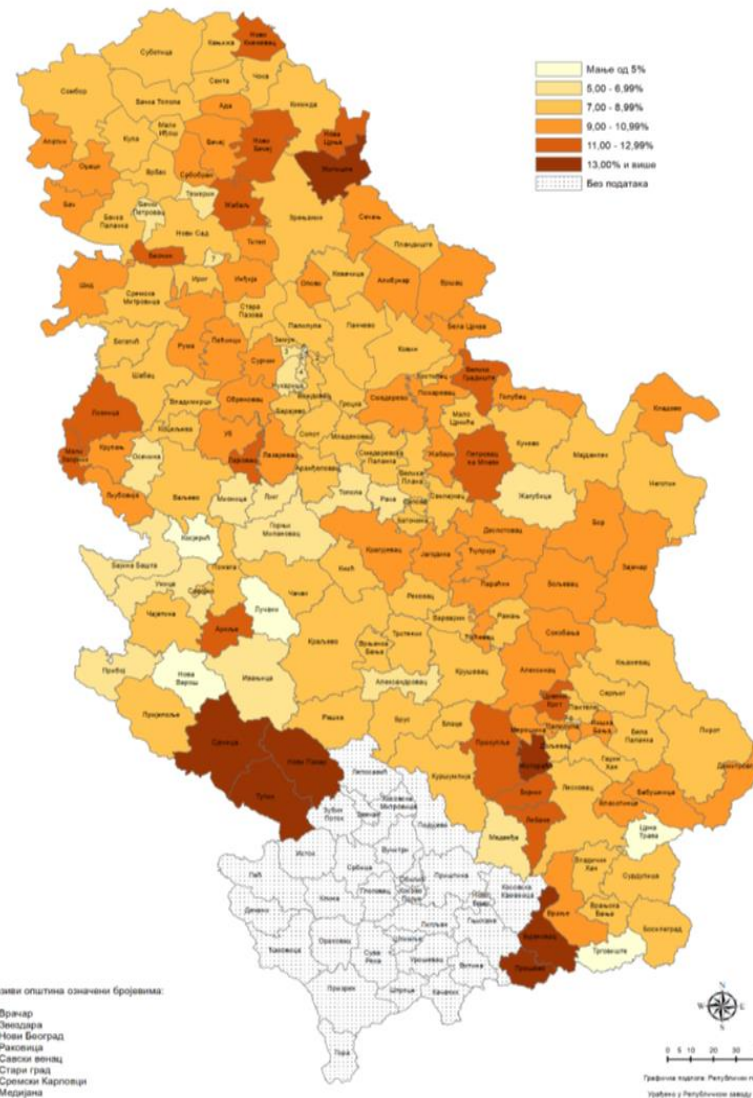
Породице типа брачни/ванбрачни пар са децом

Нови Сад -
4 580 породица;
чине 9,3%
укупног броја
ових породица

Општина Нови
Београд - 1 678
породица, чине
5,9% укупног
броја ових
породица

Тип породице – мајка са децом

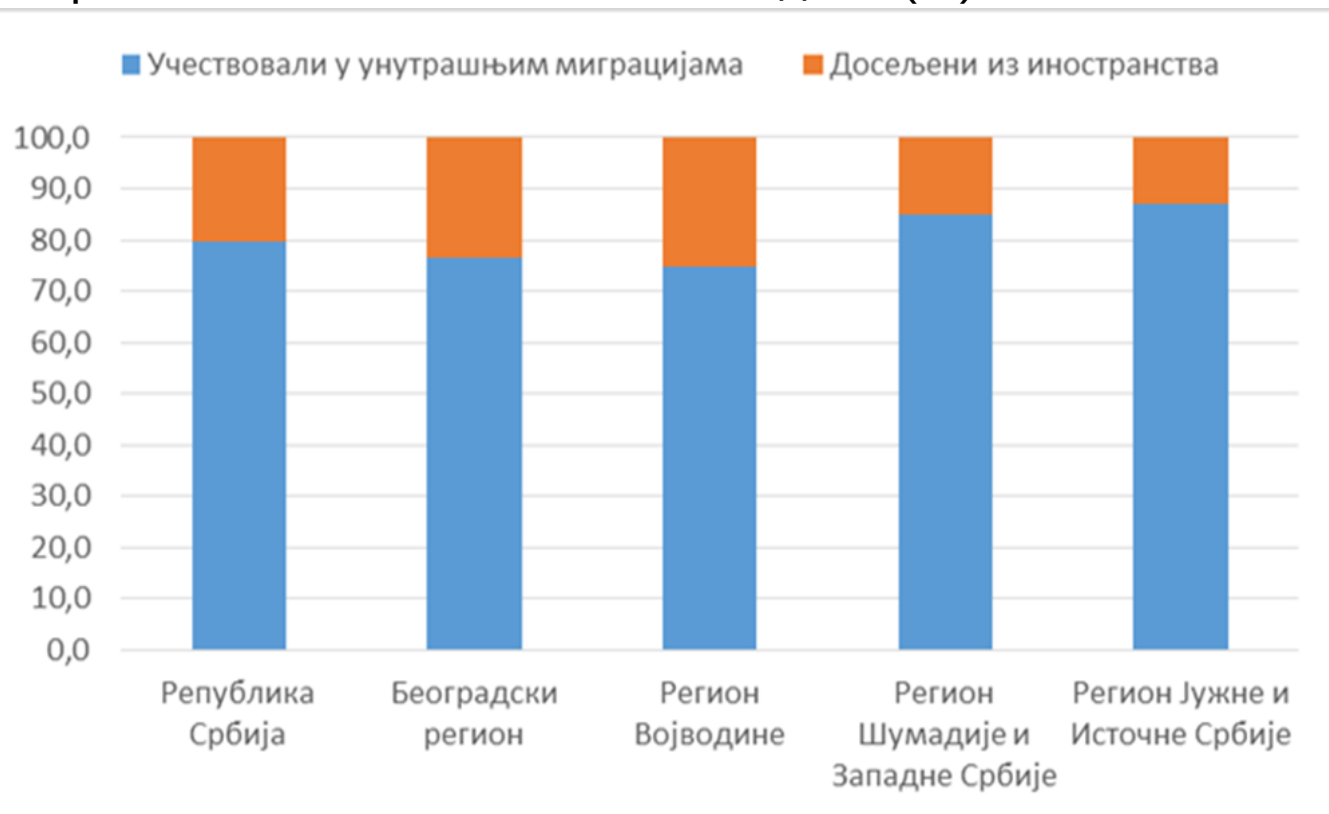
Нови Сад -
1379
породица,
чине 7,7%
укупног броја
ових
породица.

Београдска
општина
Палилула -
855 породица,
8,4% укупног
броја ових
породица

Миграторне карактеристике младих

- Готово 1/3 лица старости 15–34 године је мигрантско становништво (475 999 лица)
- У Београдском региону, 40,6% лица узраста 15–34 године (152 783 лица) је мигрантско становништво (досељени из других региона; досељени као повратници и лица која су се доселила из других држава).

Мигрантско становништво 15–34 године (%)

Доминантне су унутрашње миграције.

Досељени из других држава:

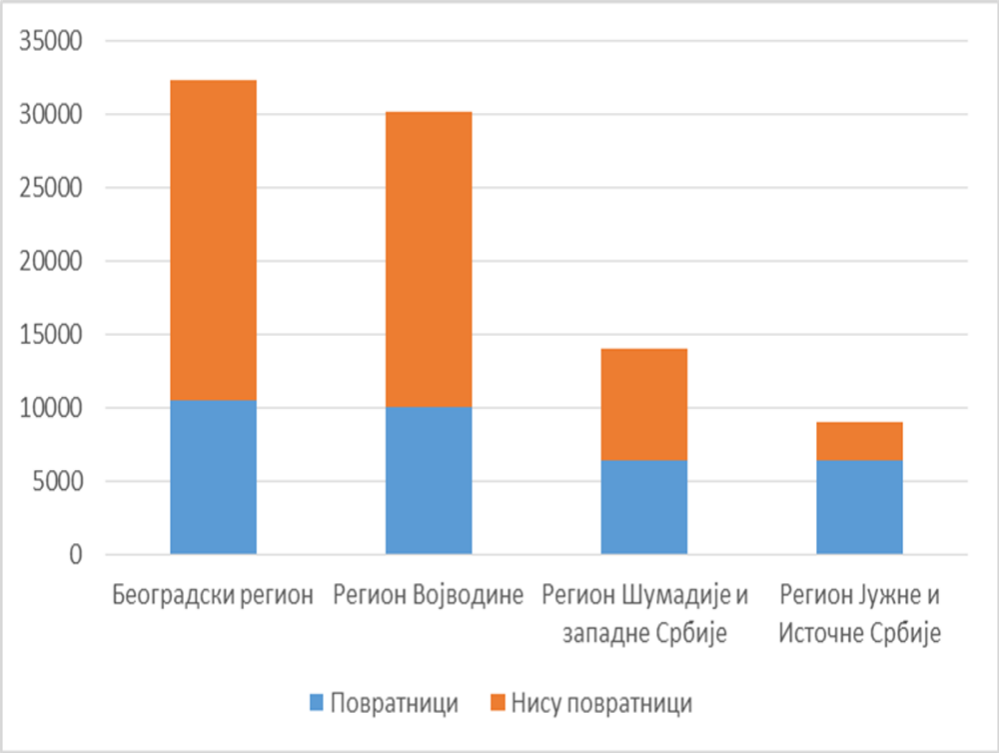
У Региону Војводине чине више од једне четвртине мигрантског становништва (**25,1%**), а **у Београдском региону 23,4%**; у Региону Шумадије и Западне Србије – 15,2%, и у Региону Јужне и Источне Србије – 12,9%.

(Лица досељена из иностранства - лица која су боравила ван Републике Србије непрекидно годину дана или дуже и вратила су се, као и лица која су се доселила у Републику Србију из неке друге државе, укључујући бивше републике СФРЈ.)

Досељени из иностранства (20-34 године)

Најбројнија досељавања у два региона
Србија – север

Превага удела оних који нису повратници

Државе из којих су се доселили

	Број	%
Укупно досељени	85594	100,00
Босна и Херцеговина	23479	27,43
Хрватска	13499	15,77
Црна Гора	8407	9,82
Немачка	6732	7,87
Руска Федерација	4627	5,41
Аустрија	2832	3,31
Италија	1982	2,32
Швајцарска	1967	2,30
САД	1938	2,26

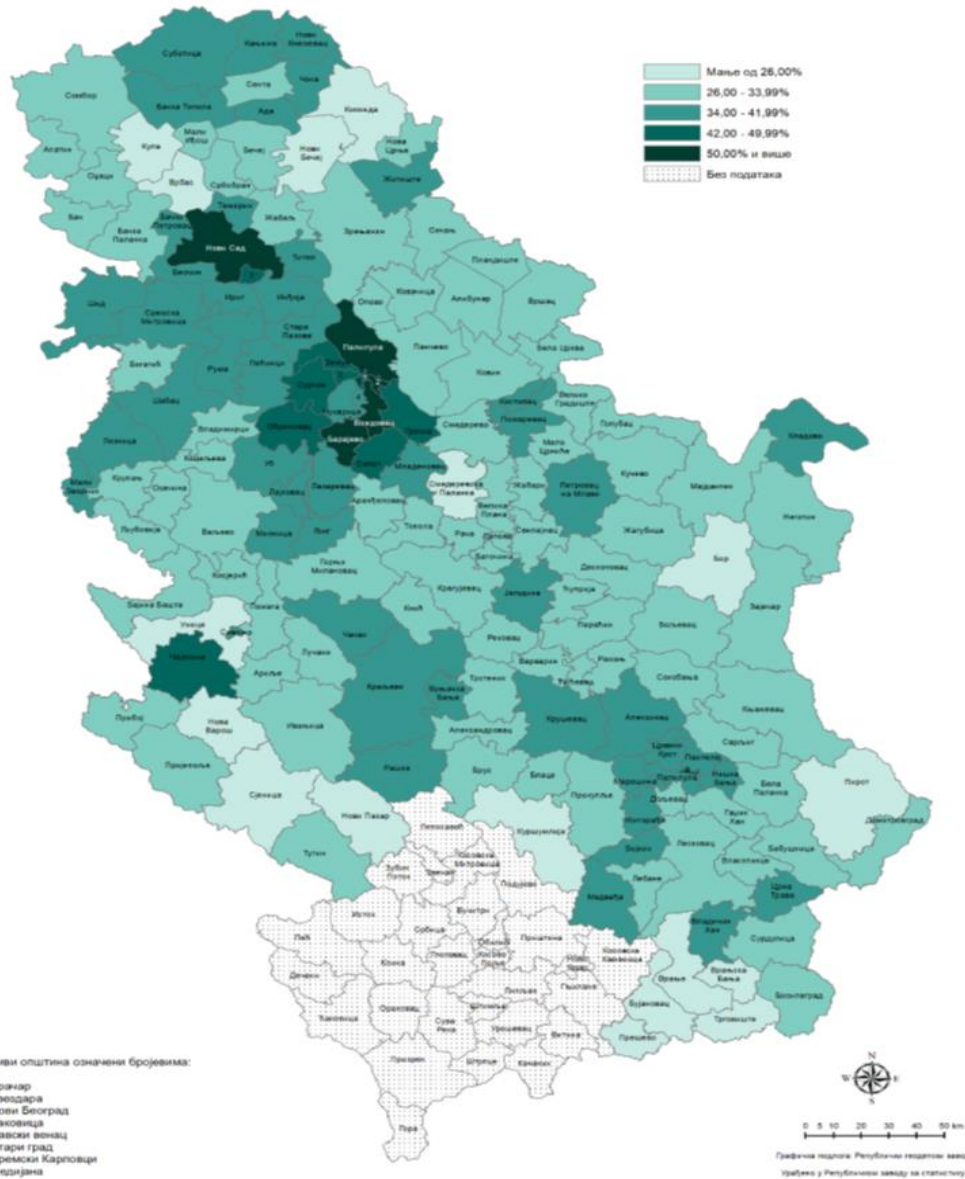
Период досељења

	1991–2000		2001–2010		2011 и касније	
	број	%	број	%	број	%
20–34	22550	26,35	13724	16,03	42600	49,77
20–24	926	5,11	4749	26,19	10942	60,35
25–29	6983	24,88	3464	12,34	15533	55,34
30–34	14641	37,16	5511	13,99	16125	40,93

Разлози досељења

	Посао		Школовање		Породични разлози		Принудно пресељење	
	број	%	број	%	број	%	број	%
20–34	8645	10,10	12887	15,06	38247	44,68	14400	16,82
20–24	1269	7,00	5278	29,11	8552	47,17	409	2,26
25–29	3279	11,68	4183	14,90	12816	45,66	3927	13,99
30–34	4097	10,40	3426	8,70	16879	42,84	10064	25,55

Мигрантско становништво 20–34 године у укупном становништву старости 20–34

Више од 50% популације узраста 20–34 године у Граду Новом Саду и београдским општинама Палилула, Звездара, Вождовац и Барајево било је мигрантско становништво.

У већини београдских општина удели су се кретали између 40,0% и 50,0%.

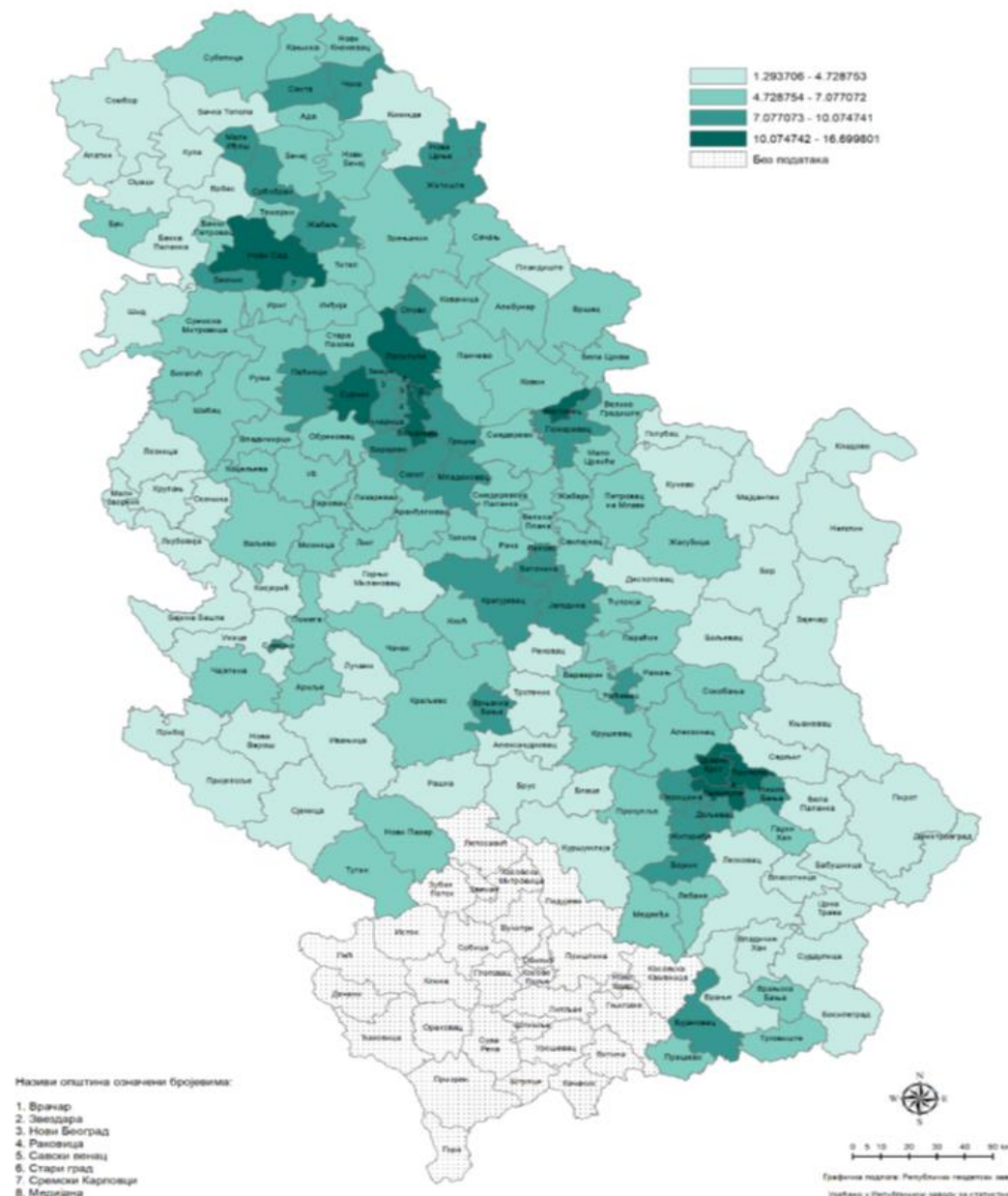
У највећем броју општина млади мигранти су учествовали са око једном четвртином до једном трећином у становништву старости 20–34 године.

Лица старости 20–34 године досељена из других општина/градова у укупно досељеном становништву (%)

Највећа заступљеност у београдској општини Звездара (16,7% – 14 280 лица).

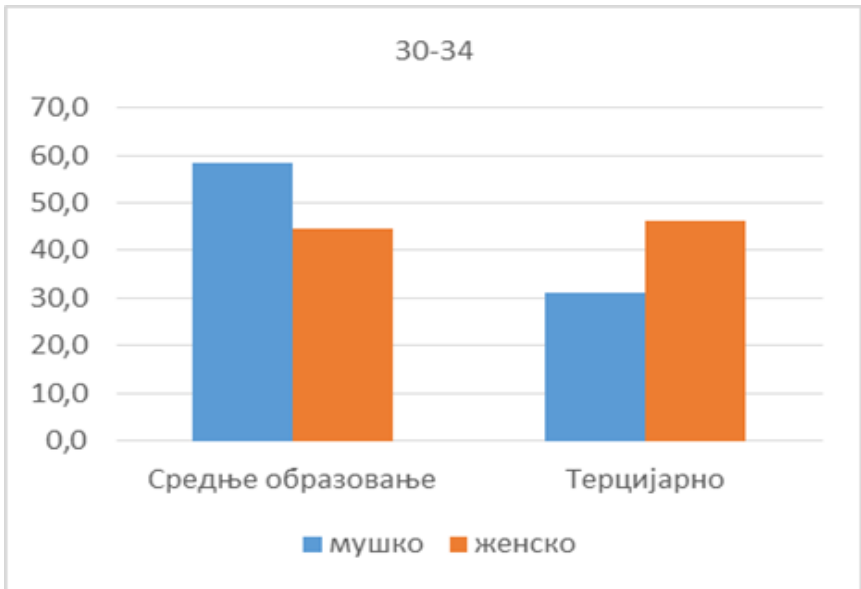
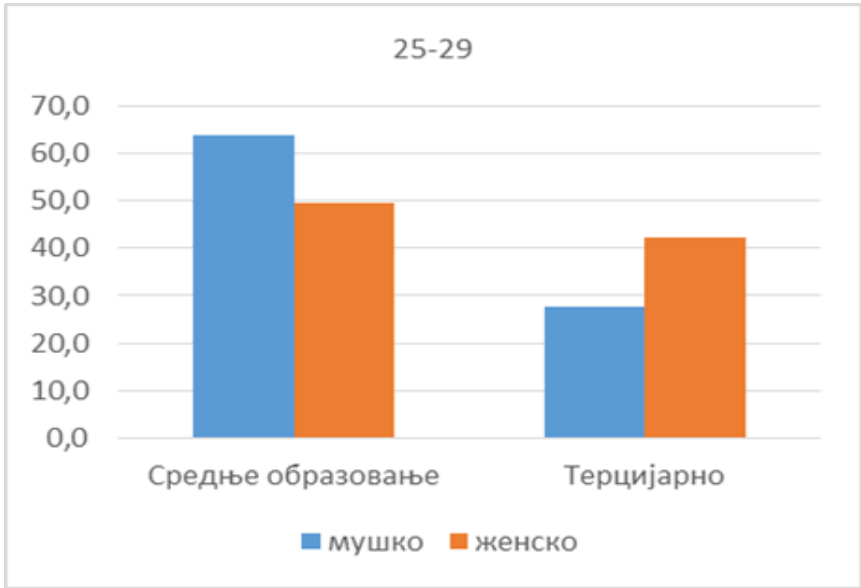
У још 12 општина удели су били већи од 10,0% (све нишке општине, београдске општине Вождовац, Палилула, Врачар, Сурчин, Гроцка и Земун, као и Нови Сад и Костолац).

У највећем броју општина заступљеност се креће између 4% и 8%.

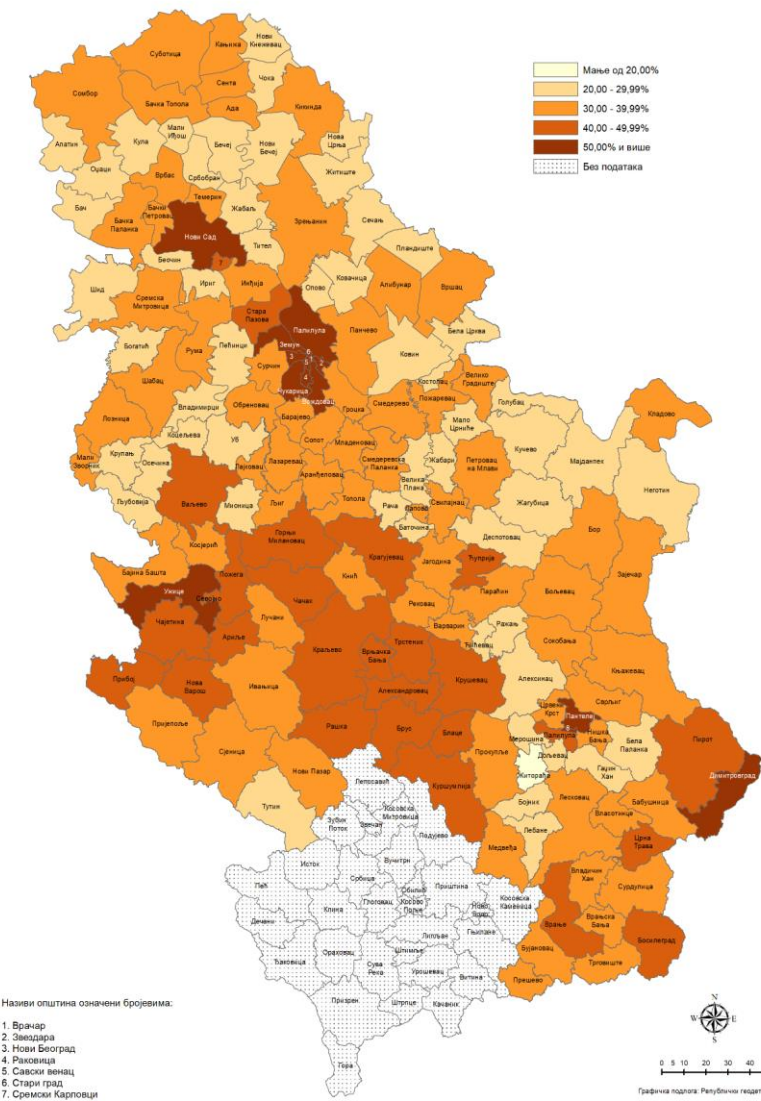

ОБРАЗОВАЊЕ МЛАДИХ

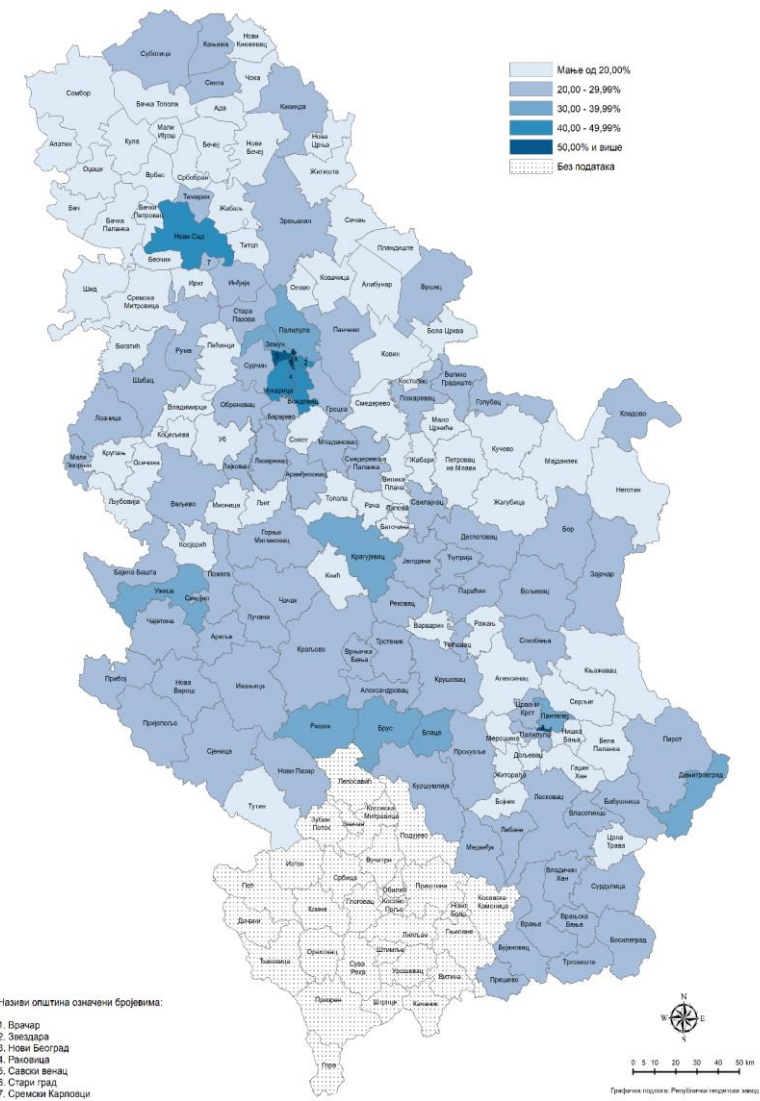
Родна разлика (%)

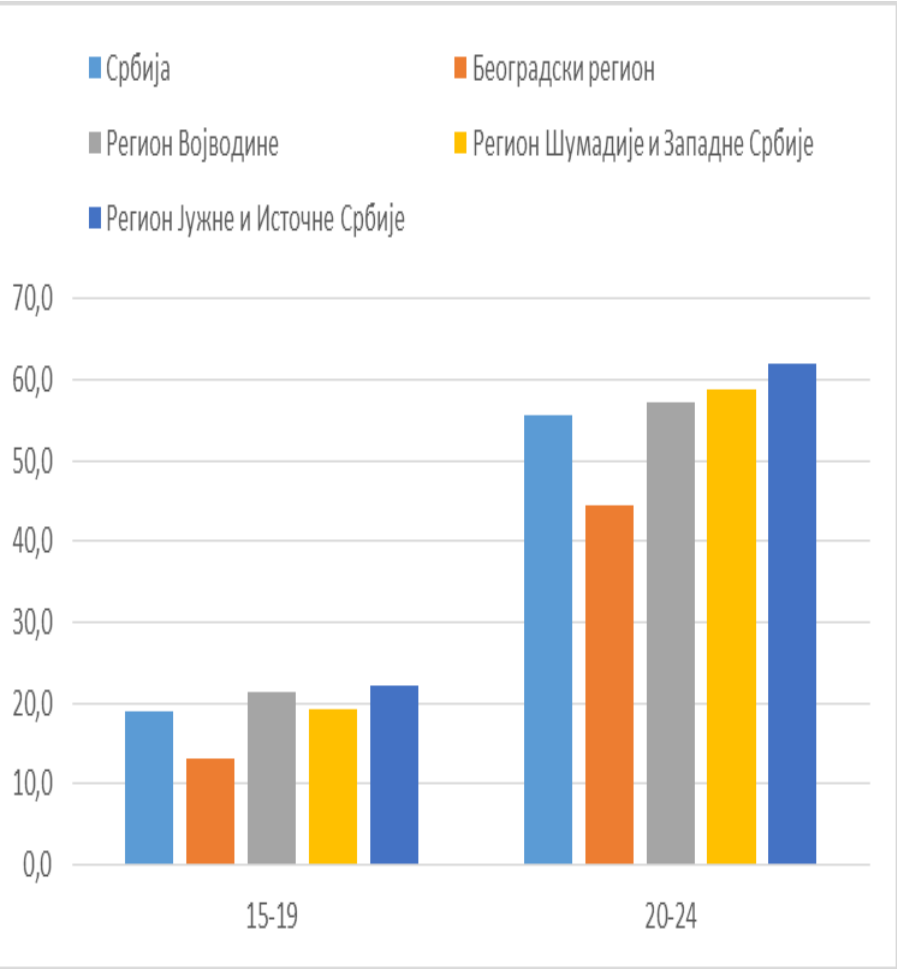
Високо образоване жене 25–34 године (%)

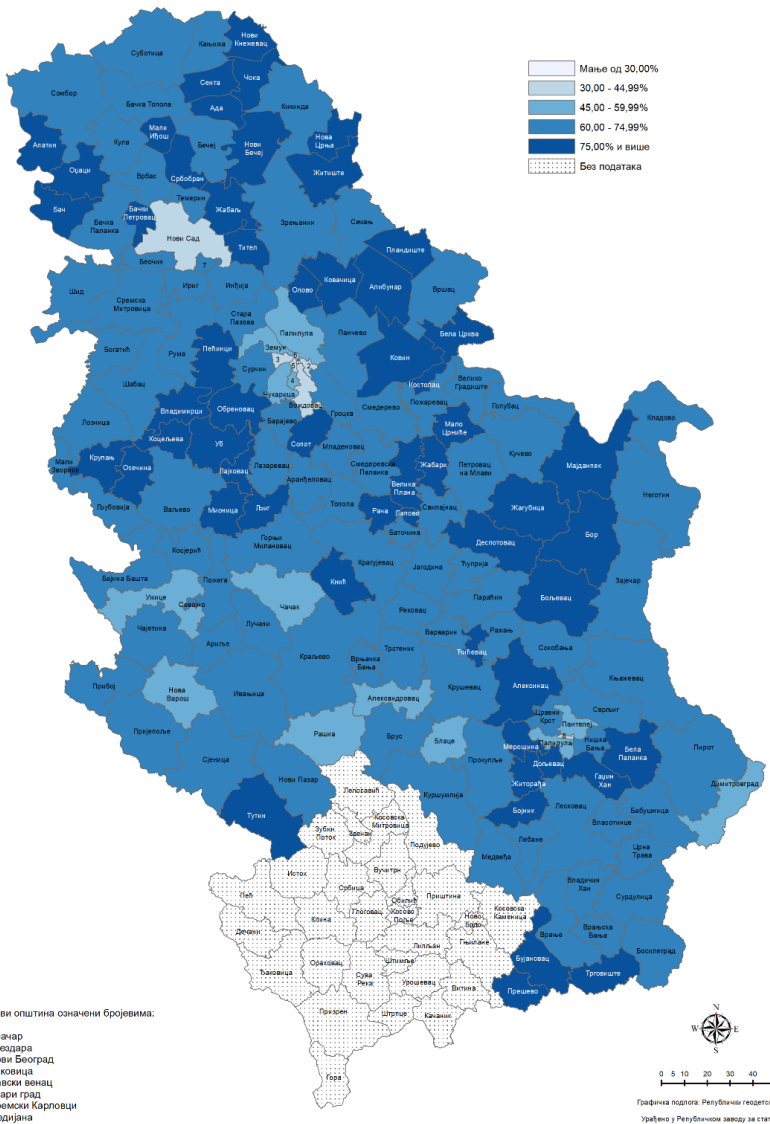
Високо образовани мушкарци 25–34 године (%)

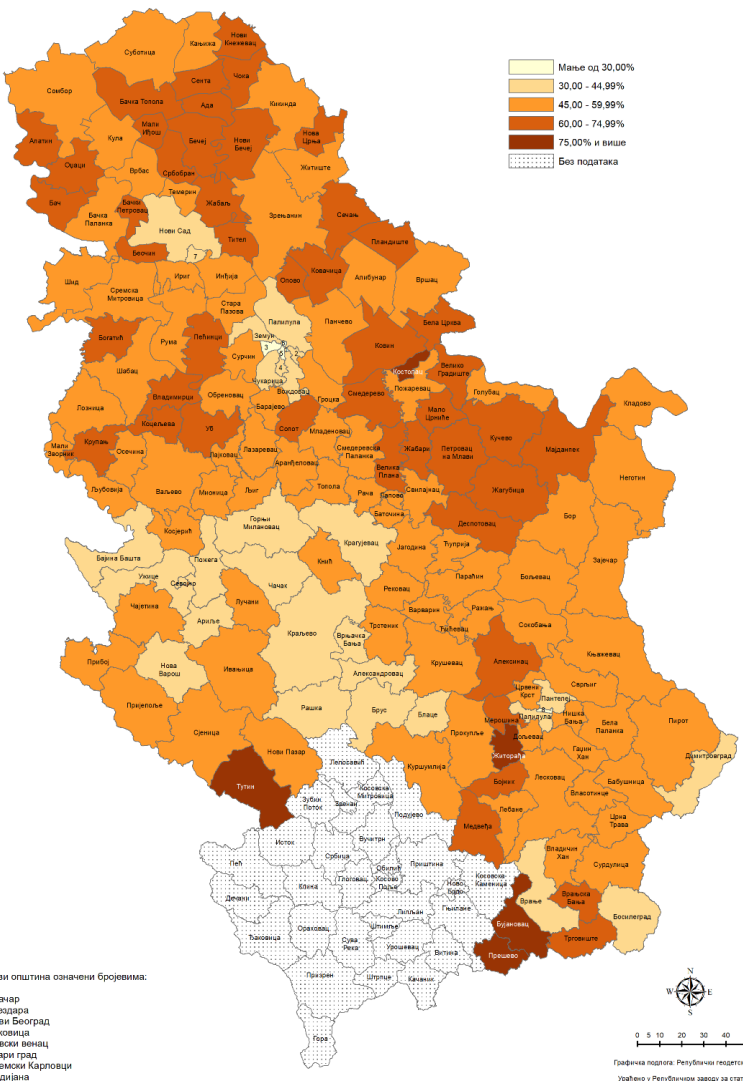
Лица старости 15–19 и 20–24 године која се више нису школовала

Младићи 20–24 године који више нису похађали школу (%)

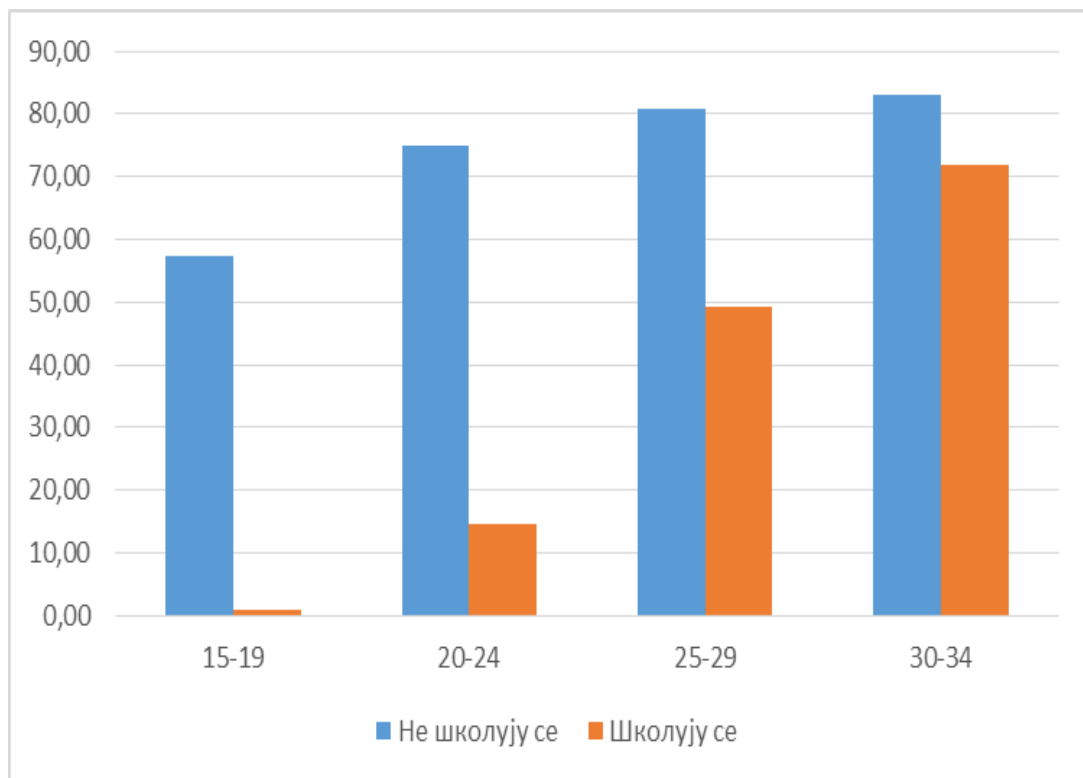

Девојке 20–24 године које више нису похађале школу (%)

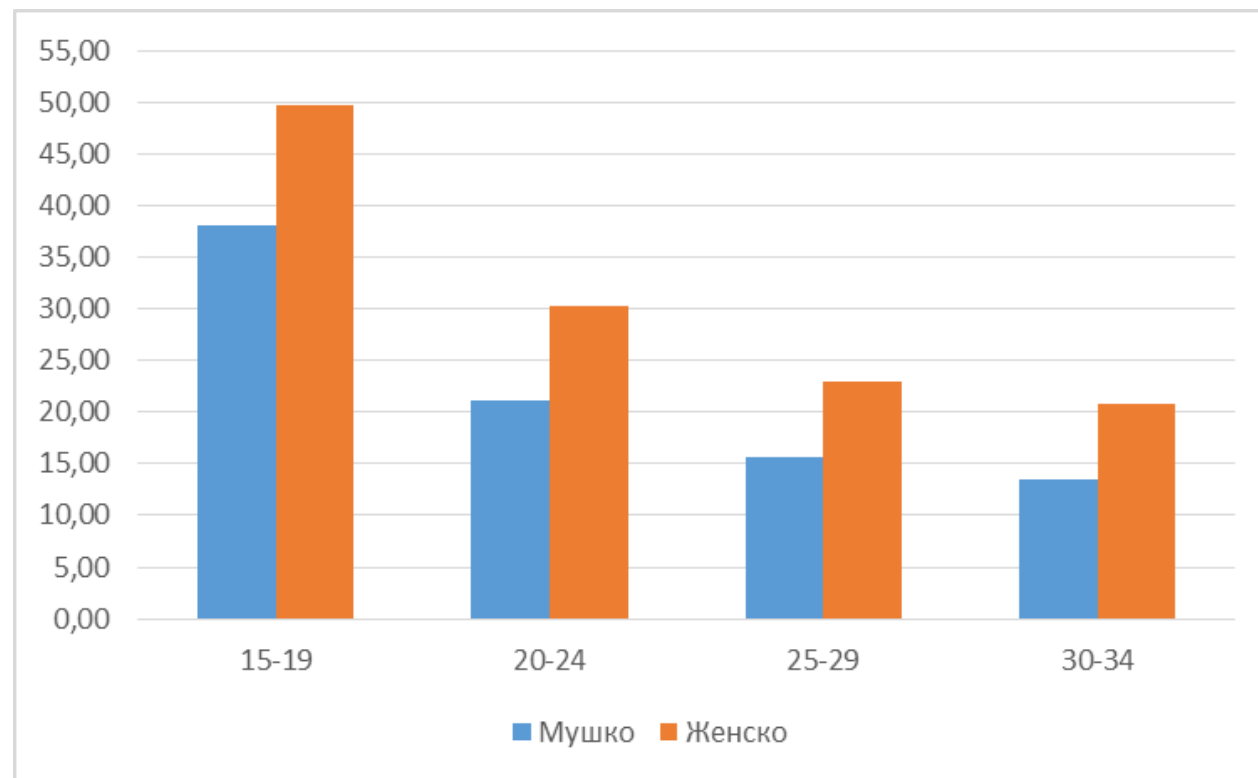

Економска активност младих и школовање

Стопе економске активности - који се више не школују и они који се школују (%)

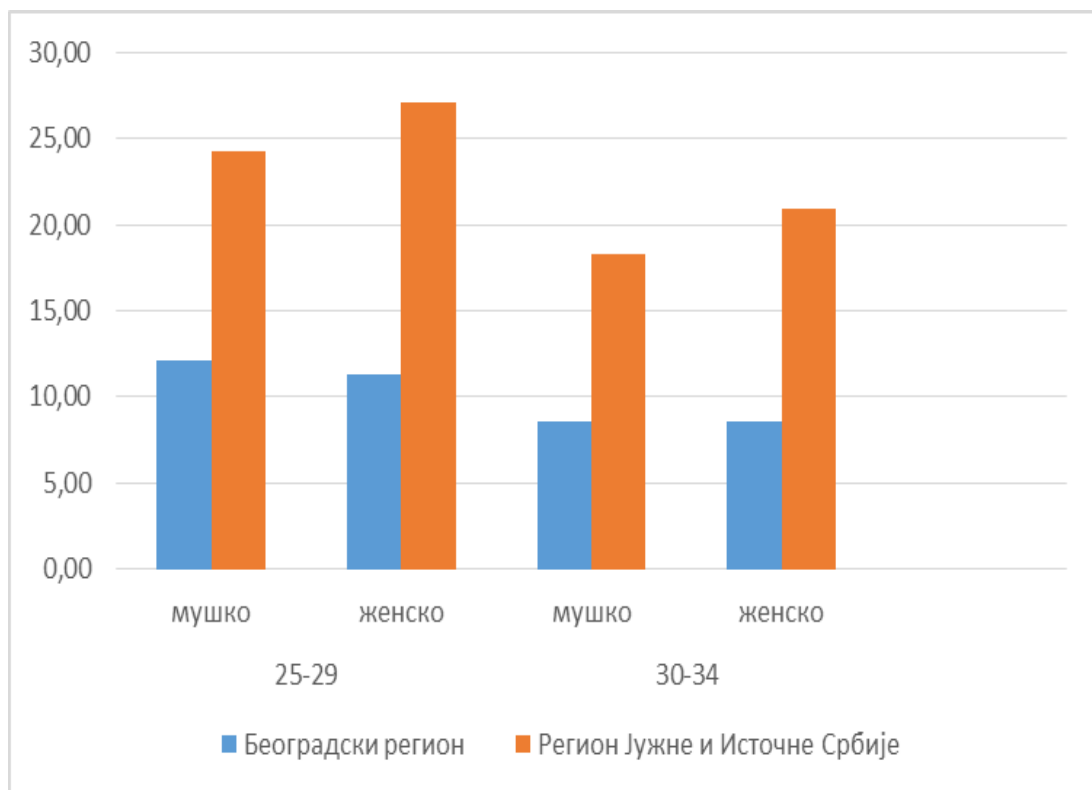

Лица која се више нису школовала и нису била економски активна по полу (%)

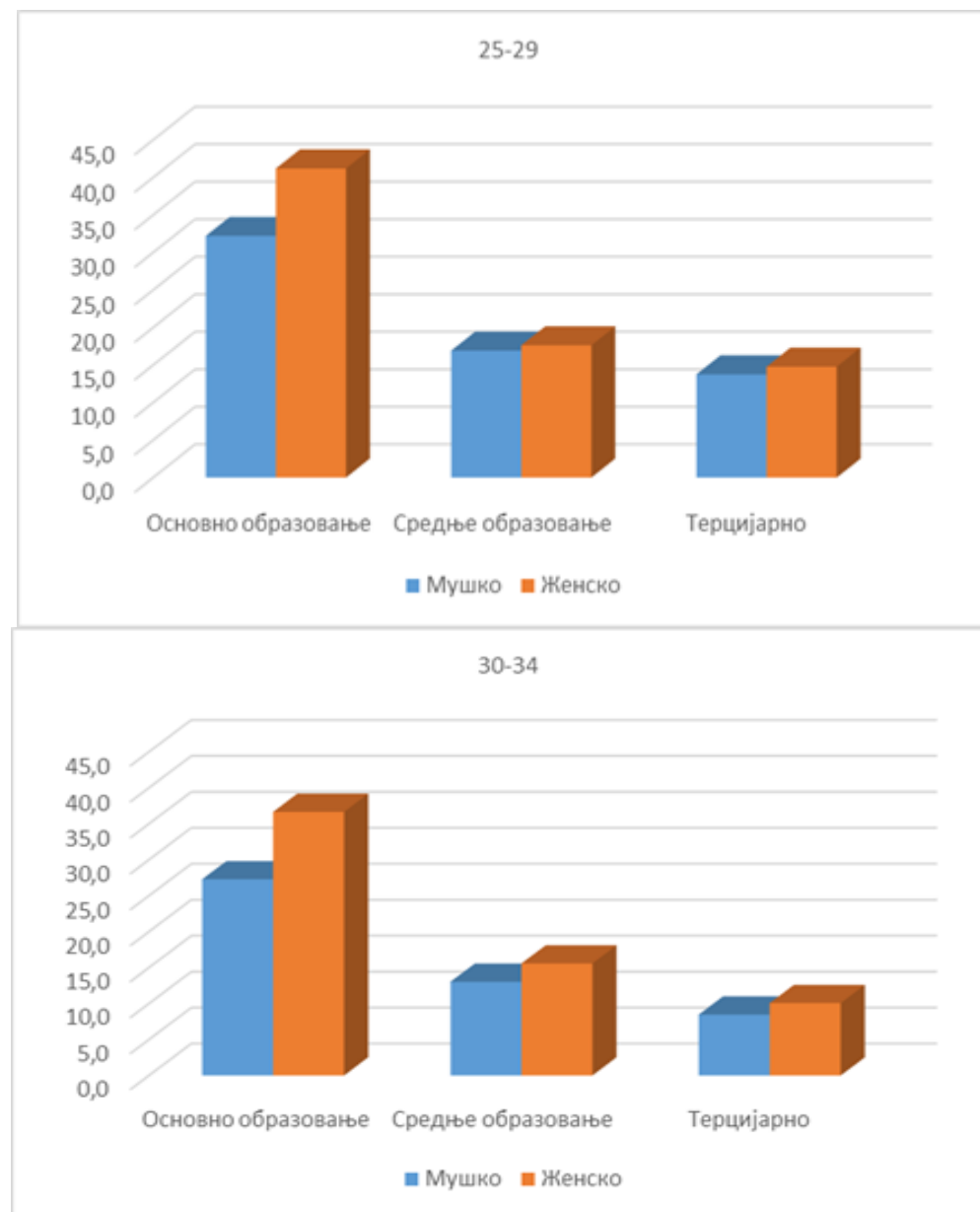

Незапосленост младих

Стопе незапослености лица 25–34 године, која се више не школују(%), регионална разлика

Родна разлика према нивоу образовања (%)

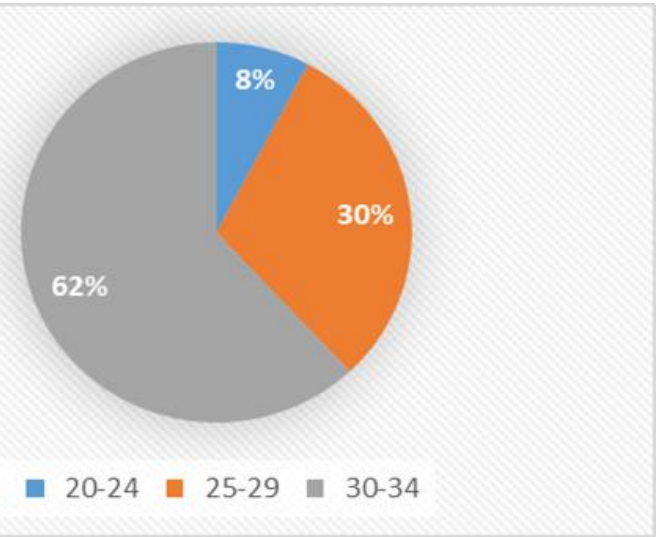

Домаћинства младих

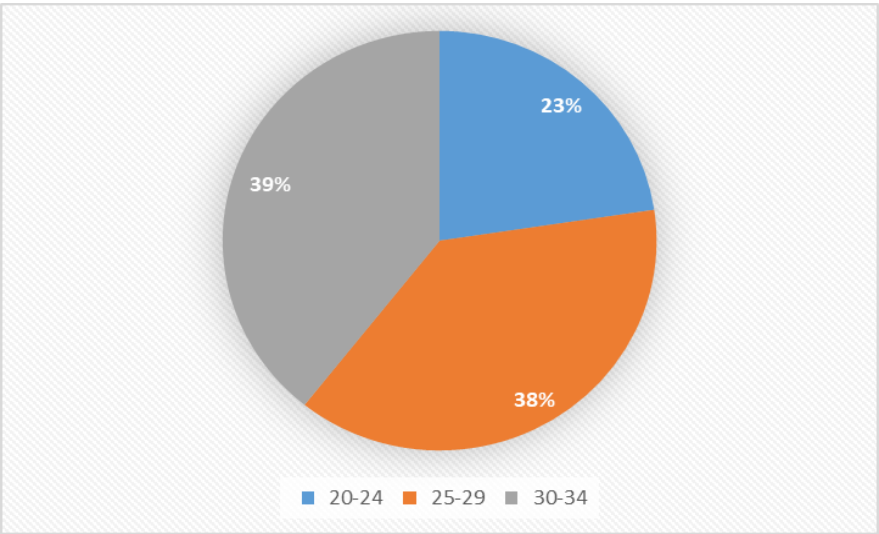
- Број породичних домаћинства чији су носиоци била лица старости 20–34 године - 145 853;
- У односу на укупан број домаћинстава (који укључује и породична и непородична) чији су носиоци лица старости 20–34 године (262 742), породична домаћинства чине 55,5%;
- Два пута је већи број породичних домаћинстава чији су „носиоци“ мушкарци (98 631), у односу на број оних чији су „носиоци“ жене (47 222);
- Породична домаћинства су чинила 60,2% укупног броја домаћинстава чији су носиоци били мушкарци старости 20–34 године;
- У структури домаћинстава чији су носиоци биле жене старости 20–34 године, породична домаћинства су чинила мање од 50%.

Домаћинстава чији су носиоци лица старости 20–34 године према старости носиоца домаћинства

Породична домаћинства

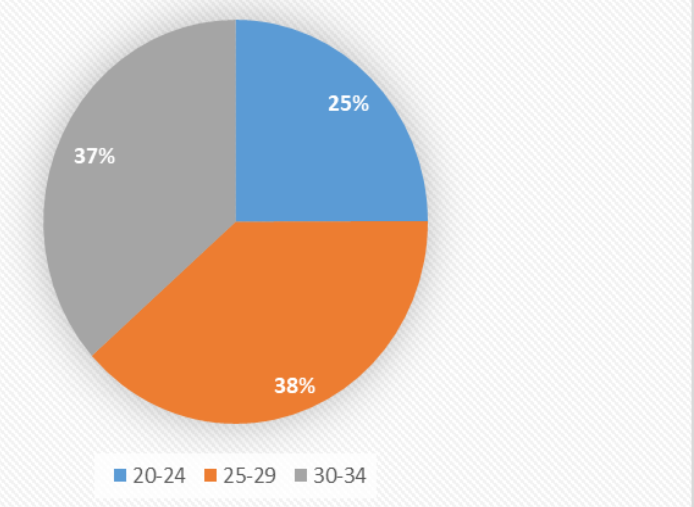

Непородична домаћинства

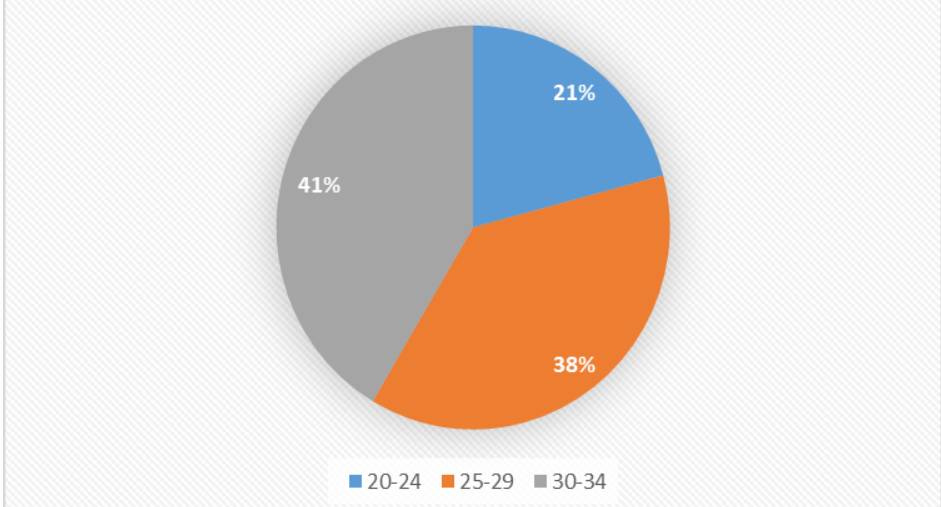

Самачка домаћинства младих (20-34 године) по полу

Женско становништво 20-34 године

Мушко становништво 20-34 године

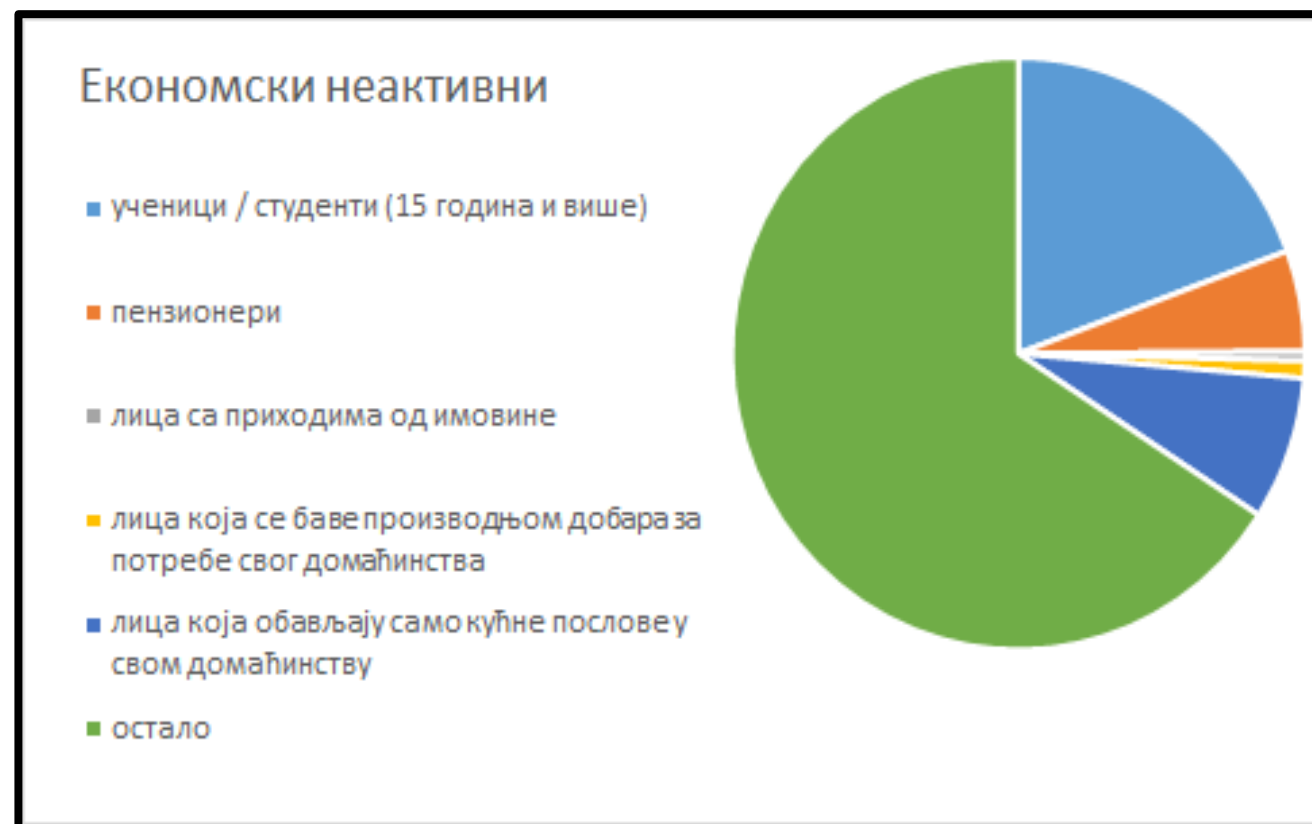
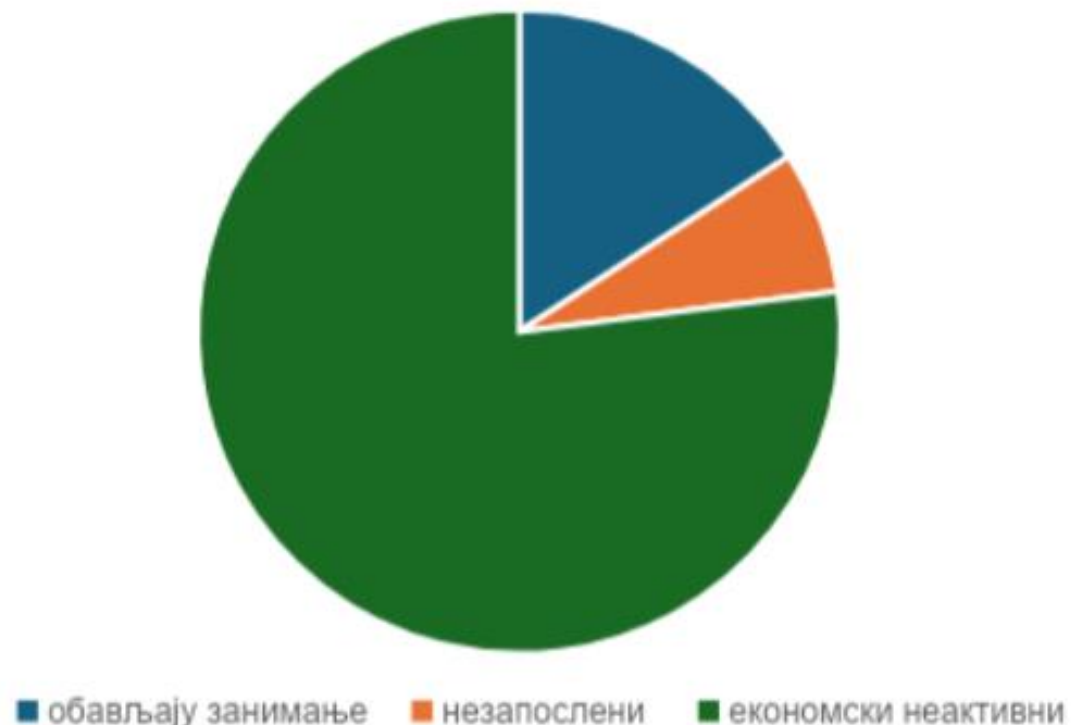

Млади са инвалидитетом - вулнерабилност

- Врста проблема (са самосталношћу, са комуникацијом)
- Образовање (ниво и тип школе)

Инвалидитет и економска активност

Неки закључци

- Опадајући тренд броја младих
- Највеће полне асиметрије у корист мушкараца у мање развијеним регионима
- Путање животног тока и уласка у одраслост родно детерминисане
- Догађаји из породичног домена указују на брже одрастање девојака
- Кохабитације нису продукт новог стила живота младих, брак је пожељнија унија од ванбрачне заједнице
- У старости 30-34 године више од трећине жена и више од половине мушкараца немају статус родитеља
- Преовладавајући тип породице су брачне/ванбрачне заједнице са децом, висок каузалитет брака и рађања
- Скоро трећина младих у кохорти 30-34 још живи са родитељима и према пописној методологији има статус детета
- Досељени млади су претежно из бивших република СФРЈ

Још неки закључци

- У категорији младих су они који су због школовања дуже везани за пребивалишта, као и они који су због истог, мобилнији од лица других старости
- Након завршетка средње школе, млади махом излазе из процеса формалног образовања, девојке су дуже у образовном процесу због студирања
- После 24. године живота, млади су претежно економски активни
- Недостатак посла је један од главних разлога за “одложену” или “успорену” транзицију у одраслост
- Вулнерабилност и маргинализација Рома и младих са инвалидитетом
- Након 25. године, “самачки” живот је својственији младићима
- Путања одрастања је најбржа у сфери образовања, најспорије се реализује родитељство и излазак из родитељског дома
- Жене пролазе све транзиционе промене пре мушкараца, осим за први посао
- Специфичност Београдског региона

Хвала на пажњи